

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Universal Designed Learning for You (UDL4U)

2020-1-FR01-KA201-079900

**Program de formare profesionala
“Implica-te!”**

Organizație coordonatoare:

Institut Régional d'Insertion Professionnelle et Sociale

Partneri:

Akdeniz University

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Dieythynsi Deyterovathmias Ekpaideysis N. Rodopis

Gülveren Anadolu Lisesi

Rezekne City Education Department

Duraliler Ortaokulu

Liceul Voievodul Mircea

Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională și Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care va fi folosit conținutul informației

Contents

1. INTRODUCERE.....	.6
1.1. UDL4U obiectivele proiectului.....	7
1.2. Cele șapte principii ale designului universal	8
1.3. Principiile de bază ale proiectului UDL4U	9
2. CERCETARE DETALIATĂ	12
2.1. Cadrul cercetării detaliate.....	12
2.2. Metodologia cercetării detaliate	12
2.3. Franța.....	14
2.3.1. Reglementările legale actuale în Franța	14
2.3.1.1. Reglementări legale despre educația incluzivă.....	14
2.3.1.2. Reglementări legale despre RR.....	15
2.3.1.3. Reglementări legale despre UDL.....	15
2.3.2. Practici curente în Franța	16
2.3.2.1. Practici curente în învățământul preșcolar.....	17
2.3.2.2. Practici curente în școala primară.....	17
2.3.2.3. Practici curente în gimnaziu	18
2.3.2.4. Practici curente în liceu.....	19
2.3.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Franța	20
2.3.3.1. Pregătirea inițială a profesorilor din învățământul general.....	20
2.3.3.2. Pregătirea continuă a profesorilor din învățământul general.....	23
2.4. GRECIA.....	25
2.4.1. Reglementările legale actuale în Grecia.....	25
2.4.1.1. Reglementări legale despre educația incluzivă.....	25
2.4.1.2. Reglementări legale despre RR.....	26
2.4.1.3. Reglementări legale despre UDL.....	26
2.4.2. Practici curente în Grecia.....	29

2.4.2.1. Practici curente în învățământul preșcolar.....	29
2.4.2.2. Practici curente în școala primară.....	30
2.4.2.3. Practici curente în gimnaziu.....	30
2.4.2.4. Practici curente în liceu.....	31
2.4.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Grecia.....	32
2.5. ROMANIA.....	34
2.5.1. Reglementările legale actuale în Romania.....	34
2.5.1.1. Reglementări legale despre educația incluzivă.....	34
2.5.2. Practici curente în Romania.....	39
2.5.2.1. Practici curente în educația incluzivă.....	39
2.5.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Romania.....	49
2.5.3.1. Pregătirea inițială a profesorilor din învățământul general.....	49
2.5.3.2. Pregătirea continuă a profesorilor din învățământul general.....	53
2.6. TURCIA.....	56
2.6.1. Reglementările legale actuale în Turcia.....	56
2.6.1.1. Reglementări legale despre educația incluzivă.....	56
2.6.1.2. Reglementări legale despre RR.....	60
2.6.1.3. Reglementări legale despre UDL.....	62
2.6.2. Practici curente în Turcia.....	63
2.6.2.1. Practici curente în învățământul preșcolar.....	63
2.6.2.2. Practici curente în școala primară.....	66
2.6.2.3. Practici curente în gimnaziu.....	67
2.6.2.4. Practici curente în liceu.....	69
2.6.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Romania.....	72

2.6.3.1. Pregătirea inițială a profesorilor din învățământul general.....	72
2.6.3.2. Pregătirea continuă a profesorilor din învățământul general.....	73
3. PROIECTAREA PLANURILOR DE LECȚIE UDL.....	79
3.1. Principiile UDL.....	82
3.2. Formatul planului de lecție UDL	84
3.3. Exemple ale planului de lecție UDL	87
4. REFERINȚE.....	90

Introducere

Designul universal este o abordare care a apărut în arhitectură. „Designul universal pentru învățare” se bazează pe aplicarea principiilor acestei abordări în educație. Designul universal pentru învățare ia în considerare trei rețele largi ale creierului. Aceste rețele sunt rețele de recunoaștere, rețele strategice și rețele afective. Această abordare este centrată pe elev. Curriculumurile concepute universal sunt concepute pentru toți cursanții. Componentele curriculumului concepute universal sunt obiectivele, metodele, materialele și evaluarea. Curricula sunt concepute în funcție de interesele, nevoile și abilitățile cursanților. În această abordare, ar putea exista bariere între cursanți și învățare. Deci, activitățile alternative sunt planificate într-un curriculum conceput universal. Acest caz oferă acces egal la învățare pentru toți cursanții.

Conceptul de „design universal” își are rădăcinile în arhitectură. Această abordare a propus 7 principii pentru proiectarea clădirilor.

Designul universal pentru învățare (UDL) este un mod de a gândi despre predare și învățare care ajută la oferirea tuturor studenților șanse egale de a reuși. Această abordare oferă flexibilitate în modurile în care elevii accesează materialele, interacționează cu el și arată ceea ce știu. Dezvoltarea planurilor de lecție în acest fel îi ajută pe toți copiii, dar poate fi util în special pentru copiii cu diferențe de învățare și gândire.

Scopul final al UDL este ca toți cursanții să devină „învățători experți”. Cursanții experți sunt intenționați și motivați, plini de resurse și cunoscători, și sunt direcționați către obiective și strategii în ceea ce privește învățarea. UDL este o abordare puternică, deoarece de la începutul lecției, ajută la anticiparea și planificarea *pentru toți* cursanții. Vă poate ajuta să vă asigurați că cea mai mare parte dintre elevi poate accesa și se poate implica în învățare – nu doar anumiți elevi.

Mulți profesori folosesc o abordare tradițională de instruire care se adresează adesea nevoilor de învățare ale unora dintre elevii lor, dar nu *ale tuturor*. Deoarece unul dintre obiectivele sale principale este de a provoca și de a implica toți elevii, UDL stipulează că profesorii prezintă informații într-o varietate de moduri, le permit elevilor opțiuni de învățare și demonstrarea cunoștințelor și încorporează practici care maximizează implicarea elevilor. În acest fel, UDL le permite elevilor cu o serie de abilități să acceseze conținutul și abilitățile predate în sala de clasă de învățământ general

Funcția generală a educației este de a forma indivizi în funcție de nevoile lor. Societățile civilizate, din ce în ce mai în fruntea conceptelor de democrație și drepturile omului, prezintă programe educaționale adecvate luând în considerare diferențele individuale și educația de care au nevoie în procesul existenței lor. Satisfacerea nevoilor educaționale ale elevilor cu nevoi speciale (CES) care fac parte din comunitate împreună cu indivizii în dezvoltare normală sunt de mare importanță pentru societățile care ofera educație contemporană indivizilor lor. Pentru a reprezenta cea mai importantă tendință de reformă în educația specială la nivel mondial în ultimii ani, educația incluzivă a devenit o tendință permanentă. Numărul elevilor care primesc educație incluzivă a crescut cantitativ cu reglementările legale și rezultatele cercetărilor.

Această creștere nu a fost direct proporțională cu calitatea educației incluzive.

La nivelul UE, elevii cu CES nu primesc o pregătire adecvată la toate nivelurile în funcție de potențialul lor. UDL4U își propune să reducă decalajul în acest domeniu prin desfășurarea unei lucrări de dezvoltare standard în aceste aplicații cu o experiență de învățare vocațională acreditată conform sistemului țărilor participante, diseminarea acestor standarde în țările UE și pregătirea unui program de formare a profesorilor privind instruirea eficientă unde elevii CES au servicii educaționale de sprijin în școli incluzive. Făcând acest lucru, sperăm să promovăm progresul către obiectivele de creștere a calității și productivității educației și formării și de a asigura egalitatea, solidaritatea socială și cetățenia activă, unul dintre cele patru obiective principale ale Educației și Formării 2020.

1.1. UDL4U - Obiectivele proiectului

- Să identifice aplicațiile existente pe site.
- Să creeze o listă de nevoi și calificări comune ale modelului RR (sala de resurse) al profesorilor din învățământul general care predau elevilor CES din școlile incluzive.
- Să dezvolte un program de formare a profesorilor, denumit GET Involved și care urmărește să ofere instruire eficientă elevilor cu CES prin adaptare și diseminare de către partenerul de referință practici și competențe profesionale către țările partenere.
- Să asigure acreditarea prin parteneriate educaționale cu inspectoratele, școli/instituții de învățământ superior, asociații ale profesorilor implicați.
- Să implementeze GET Involved pentru profesorii din învățământul general în țările partenere și să disemineze rezultatele.

1.2. Cele șapte principii ale designului universal

1. **Utilizare echitabilă:** Utilizarea echitabilă impune ca designul să fie util și accesibil persoanelor cu abilități diverse.
  - Oferă aceleași mijloace de utilizare pentru toți utilizatorii: identice ori de câte ori este posibil; echivalent atunci când nu.
  - Evită segregarea sau stigmatizarea oricăror utilizatori.
  - Dispozițiile pentru confidențialitate, securitate și siguranță sunt disponibile în mod egal pentru toți utilizatorii.
  - Designul este atrăgător pentru toți utilizatorii.
2. **Flexibilitate în utilizare:** Designul cuprinde o gamă largă de preferințe și abilități individuale. Este vorba, în mare parte, de a oferi utilizatorilor posibilitatea de a alege cum și când accesează funcțiile, mai degrabă decât de a-i forța în locuri în care nu doresc să fie.
  - Oferă posibilitatea de alegere a metodelor de utilizare.
  - Se potrivește accesului și utilizării pentru dreptaci sau stângaci.
  - Facilitează acuratețea și precizia utilizatorului.
  - Oferă adaptabilitate la ritmul utilizatorului.
3. **Utilizare simplă și intuitivă:** Utilizarea designului este ușor de înțeles, indiferent de experiența utilizatorului, cunoștințele, abilitățile lingvistice sau nivelul actual de concentrare.
  - Elimină complexitatea inutilă.
  - Este în concordanță cu așteptările și intuiția utilizatorilor.
  - Se potrivește cu o gamă largă de competențe lingvistice și de alfabetizare.
  - Aranjează informațiile în concordanță cu importanța acestora.
  - Oferă indicații și feedback eficiente în timpul și după finalizarea sarcinii.
4. **Informații perceptibile:** Designul comunică informațiile necesare în mod eficient utilizatorului, indiferent de condițiile ambientale sau de abilitățile senzoriale ale utilizatorului.
  - Utilizează diferite moduri (picturale, verbale, tactile) pentru prezentarea redundantă a informațiilor esențiale.
  - Oferă un contrast adecvat între informațiile esențiale și mediul înconjurător.

- Maximizează „lizibilitatea” informațiilor esențiale.
- Oferă compatibilitate cu o varietate de tehnici sau dispozitive utilizate de

persoanele cu limitări senzoriale.

5. Toleranță la eroare: Designul minimizează pericolele și consecințele adverse ale acțiunilor accidentale sau neintenționate.

- Amenajează elemente pentru a minimiza pericolele și erorile: elementele cele mai utilizate, cele mai accesibile; elemente periculoase eliminate, izolate sau ecranate.
- Oferă avertismente despre pericole și erori.
- Oferă funcții de siguranță.
- Descurajează acțiunea inconștientă în sarcini care necesită vigilență.

6. Efort fizic scăzut: Designul poate fi utilizat eficient și confortabil și cu un minim de oboseală.

- Permite utilizatorului să mențină o poziție neutră a corpului
- Utilizează forțe de operare rezonabile.
- Minimiza acțiunile repetitive.
- Minimiza efortul fizic susținut.

7. Dimensiunea și spațiul pentru abordare și utilizare: Se asigură dimensiunea și spațiul adecvat pentru apropiere, atingere, manipulare și utilizare, indiferent de dimensiunea corpului, postura sau mobilitatea utilizatorului.

• Oferă o linie de vedere clară a elementelor importante pentru orice utilizator așezat sau în picioare.

• Face atingerea tuturor componentelor confortabilă pentru orice utilizator așezat sau în picioare.

• Acceptă variații în dimensiunea mâinii și a mânerului.

• Oferă spațiu adecvat pentru utilizarea dispozitivelor de asistență sau asistență personală.

1.3. Principiile de bază ale proiectului UDL4U

1.3.1. Înțelegerea designului universal pentru învățare

Reprezentare:

Prezentarea informațiilor și a conținutului cursului în mai multe formate, astfel încât toți elevii să le poată accesa. Ce-ul învățării. Permite elevilor să aleagă metodele prin care

preiau informațiile, permite tuturor tipurilor de elevi să progreseze în timp ce interacționează cu materialele subiectului.

Personalizarea este cheia aici. Aceasta implică furnizarea de modalități multiple de a asimila materialul subiectului, cum ar fi manuale, fișiere audio, cărți digitale sau imagini și grafice. De asemenea, implică personalizare și flexibilitate în cadrul acelor formate. Scopul reprezentării în UDL este de a permite studenților să fie mai descurcăreți și mai informați.

- Oferiți alternative pentru accesarea informațiilor (de exemplu, vizuale, auditive)
- Furnizați sau activați cunoștințe de bază în mai multe moduri (de exemplu, concepte pre-predare, folosind organizatori avansați)

Acțiune și expresie: Permite elevilor alternative să-și exprime sau să-și demonstreze învățarea. Cum-ul învățării. Acest principiu al designului universal pentru învățare ia în considerare diferențele de mod de exprimare a elevilor. Flexibilitatea este oferită în modul în care elevii își arată cunoștințele despre materie, ceea ce înseamnă că pot alege să nu efectueze un test și să opteze în schimb pentru o expresie mai adaptativă, care să se potrivească cu punctele lor forte. Acțiunea și exprimarea ating, de asemenea, ideea de stabilire a obiectivelor pentru elevi. Aici, profesorii îi ajută pe elevi să stabilească obiective pentru învățare și îi ghidează pe elevi prin monitorizarea propriului progres.

- Oferiți opțiuni de răspuns (de exemplu, tastatură în loc de creion pentru a finaliza o sarcină de scris)
- Oferiți opțiuni pentru finalizarea sarcinilor folosind diferite medii (de exemplu, text, vorbire, film, muzică)

Implicare: Stimularea intereselor și motivației elevilor pentru învățare într-o varietate de moduri. De ce-ul învățării. Acest principiu cuprinde ideile de motivare, bazându-se pe interesele elevilor. Zona de implicare îi ajută, de asemenea, pe elevi să vadă motivele pentru care ar trebui să învețe ceea ce învață și îl face relevant pentru viața lor.

- Oferiți opțiuni care sporesc relevanța și autenticitatea activităților de instruire (de exemplu, folosirea banilor pentru a preda matematica, activități semnificative din punct de vedere cultural)
- Oferiți opțiuni care încurajează colaborarea și comunicarea (de exemplu, tutorat între colegi)

1.3.2. Educația incluzivă

1.3.2.1. Elevii defavorizați și cu CES

Într-o societate diversă și multiculturală, incluziunea este o prioritate actuală pentru orice instituție care urmărește îmbunătățirea, calitatea și echitatea în organizația sa. Instituțiile implicate în această acțiune strategică, chiar și cu caracteristici distinctive, prezintă nevoia de a continua în îmbunătățirea muncii incluzive, atât pentru studenți, cât și pentru întreaga comunitate în care sunt inserați. Proiectul UDL4U este mai cuprinzător pentru că se adresează către trei părți afiliate ale problemei. Într-adevăr, pentru a asigura o mai bună calitate a educației incluzive, în proiect ne vom concentra atenția asupra elevilor cu dificultăți de învățare, a grupurilor lor de colegi, a familiilor și a profesorilor lor în totalitate prin activități precum realizarea de sondaje, organizarea de traininguri, oferirea ghiduri și conceperea modulelor educaționale etc. pentru ei despre această problemă. Proiectul UDL4U va sprijini în special grupurile care riscă să se dezactiveze de la școală din cauza, printre altele, a dificultăților educaționale, obstacolelor sociale, sfidării la învățare, lipsei de motivație și celor care se află deja în grupul NEET, lipsiți de oportunități de învățare la clasă. .

1.3.2.2 Formarea profesorilor

With the UDL4U project, all serving teachers in special education, SEN training with European standards in order to provide with SEN students are expected to apply the new methods to recognize techniques and approaches. There will be teacher training sessions on UDL topic locally.

1.3.3. Sala de resurse

1.3.3.1. Cooperarea cu părțile interesate

1.3.3.2. Părțile interesate vor fi chestionate cu privire la așteptările, perspectivele și opiniile lor cu privire la progresul proiectului în mod regulat. Părțile interesate vor fi folosite cu succes pentru a dezvolta anchete, a perfecționa instrumentele, a colecta date și a disemina constatările; și vor fi identificate cel puțin 17 teme de așteptări diferite. Toți partenerii strategici care au participat la proiect sunt studenți, profesori, părinți, școli, municipalități, centre de învățământ, asociații de afaceri, autorități publice, universități locale din oraș, centre de educație și formare specială, Centrul VET, Asociația Antreprenorilor, asociații de profesori

și instituțiile publice care sunt stagieri, personalul CES și reprezentanții angajaților, ONG-urile, administrațiile locale din țările partenere, competițiile noastre vor viza toți indivizii care vor fi în asociație și oamenii din mediul cu care interacționează și societatea în care trăiesc, iar acești oameni vor fi beneficiari indirecti ai proiectului nostru. Toți partenerii asociați împărtășesc obiectivele proiectului.

1.3.3.3. Procesul de predare

Toți profesorii care oferă servicii de educație de suport vor învăța noi metode, tehnici și abordări pentru a oferi educație la standarde europene pentru copiii cu nevoi diferite. Ei vor avea, de asemenea, oportunitatea de a învăța metode de predare inovatoare, cum ar fi drama creativă, precum și aplicații științifice utilizate în domeniul educației speciale. Învățând principiile UDL, elevii vor învăța să ofere oportunități eficiente de învățare la fiecare nivel. În timpul Proiectului UDL4U, se vor stabili standarde cu privire la caracteristicile minime ale RR(sala de resurse) care ar trebui să fie îndeplinite de studenții CES pe măsură ce trebuie să învețe, asigurându-se astfel că includerea este cea mai puțin restrictivă aranjament de formare pentru studenții CES.

2. Cercetarea detaliată

Secțiunea reprezintă metodologia pentru Cercetarea detaliată pentru parteneri. Scopul său este de a crea baza pentru dezvoltarea IO1 „Get Involved Vet Module”.

Partenerii raportează despre ceea ce s-a făcut în domeniu în zona/orașul lor, ce tip de organizații au fost implicate până în prezent în educația CES și dacă există unele elemente care definesc care este viziunea-misiune națională față de educația CES în fiecare parte. țară.

2.1. Cadrul cercetării detaliate: Partenerii vor stănge informații urmând acel cadru:

1. Informarea cu privire la reglementările legale în vigoare privind educația incluzivă, sălile de resurse (RR) și UDL la nivel local.
2. Explicarea practicilor curente în educația incluzivă, RR și UDL în contextul funcționării sistemului național de învățământ din țară
3. Informare privind pregătirea inițială și continuă a profesorilor de învățământ general (GET) despre educația incluzivă, RR și UDL.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4. Partajarea rezultatelor proiectelor/cercetărilor la scară locală pentru situația actuală a educației incluzive, competențele profesorilor, problemele experimentate etc. în RR și UDL.

2.2. Metodologia cercetării detaliate: Partenerii vor stânga informații urmând acești pași:

Pas 1: Scanare

- Resurse pentru scanare: Resursele trebuie căutate la nivel regional și național (site-uri web, cercetări publicate (tipărite sau online), rapoarte, cărți, proiecte, persoane despre tema proiectului UDL4U.
- Resurse locale
- Direcția Educație Națională
- Resurse guvernamentale
- Ministerul Educației
- Resurse web

Cuvinte cheie:

- Sprijinirea elevilor CES
- Camere de resurse
- Formarea cadrelor didactice și UDL
- Formarea profesorilor și incluziunea

PAS 2: Organizarea rezultatelor

- Toți partenerii organizează rezultatele scanării conform șablonului.

PAS 3: Raportarea

2.3. FRANȚA

2.3.1. Reglementările legale actuale în Franța

2.3.1.1. Reglementări legale despre educația incluzivă

Informarea despre reglementările legale actuale privind educația incluzivă, sălile de resurse (RR) și UDL la nivel local. Partenerii ar trebui să raporteze reglementările legale din țările lor sub următoarele titluri.

În Franța, legea pentru o școală de încredere („La loi pour une école de la confiance”) a fost promulgată în Monitorul Oficial la 28 iulie 2019. Ce modifică această lege:

- Scăderea învățământului obligatoriu la vârsta de 3 ani,
- Obligație de formare până la vârsta de 18 ani,
- Pre-recrutarea cadrelor didactice,
- Crearea unei școli incluzive de serviciu public,
- Pentru elevi și familiile acestora:
  - O întâlnire între părinți, profesori și persoană de sprijin al elevilor înainte de începerea anului școlar sau când persoana de sprijin își preia postul;
  - Cooperarea sporită între toate părțile interesate: școala, sectorul medico-social și autoritățile locale;
  - Organizarea și gestionarea resurselor cât mai aproape de nevoile fiecărui elev grație generalizării PIAL (sala de resurse).
- Pentru persoanele însoțitoare:
  - Un statut consolidat: contracte mai stabile (recrutare printr-un contract de minim trei ani),
  - Posibilitatea creșterii timpului mediu de lucru și o mai bună integrare în echipa educațională;
  - Instruire și suport specializat: pregătire profesională îmbunătățită și crearea în fiecare departament a unui referent AESH (însoțitorii elevilor cu dizabilități cu experiență).

Unul dintre obiectivele sale este acela de a crea un serviciu public de școală incluzivă, prin asigurarea unei educații de calitate pentru toți elevii, de la grădiniță până la liceu, care ține mai bine cont de caracteristicile lor unice și de nevoile lor educaționale particulare. Acesta este spiritul capitolului IV al legii, dedicat în totalitate școlilor incluzive.

Legea face posibilă inițierea atât a unei transformări profunde a sprijinului pentru elevii cu dizabilități, cât și a unei îmbunătățiri semnificative a condițiilor de recrutare, pregătire și muncă a însoțitorilor acestora care creează bazele unui adevărat serviciu public de școală incluzivă.

De asemenea, legea întărește statutul persoanelor însoțitoare, pentru ca personalul să fie mai bine pregătit și mai bine recunoscut. Articolul 25 din lege prevede că însoțitorii elevilor cu dizabilități (AESH) vor fi recrutați în baza unui contract pe durată determinată de cel puțin trei ani, reînnoit o dată înainte de a fi transformat în contract permanent.

De asemenea, permite autorităților naționale din domeniul educației și autorităților locale să se unească prin acord în vederea recrutării în comun a persoanelor însoțitoare. Această generalizare a principiului „al doilea angajator” va permite persoanelor însoțitoare care doresc acest lucru să-și mărească timpul mediu de lucru și le va garanta elevilor o mai bună continuitate a sprijinului lor între orele școlare și cele după școală.

De la începutul anului școlar 2019, este garantată o pregătire inițială de adaptare la locul de muncă de 60 de ore pentru toate persoanele însoțitoare cu dizabilități. Legea prevede, de asemenea, că formarea profesională continuă este stabilită pe baza unui reper național și adaptată diversității situațiilor elevilor admiși în școală.

Despre o colaborare mai strânsă cu sectorul medico-social, articolele 30 și 31 din lege întăresc coordonarea dintre structurile educației naționale și sectorul medico-social.

2.3.1.2. Reglementări legale despre RR

Un alt scop al acestei legi este de a face sprijinul uman cât mai aproape de nevoile educaționale ale fiecărui elev cu centre de sprijin localizate incluzive pentru mai multă receptivitate și calitate. Legea pentru o școală de încredere creează poli de sprijin localizați incluzivi (Pial) în învățământul public și privat sub contract. Ele constituie o nouă formă de organizare a sprijinului elevilor care vizează îmbunătățirea coordonării asistenței (umane, educaționale și terapeutice) și facilitarea managementului persoanelor însoțitoare.

Astfel, pe tot parcursul anului școlar, sprijinul organizat în cadrul Pialului va face posibilă luarea în considerare mai bine a evoluției nevoilor educaționale ale elevilor

susținuți, a evenimentelor școlare (perioade de stagiu, ieșiri, excursii) și a gestionării situațiilor neprevăzute (absența unei persoane însoțitoare sau un elev însoțit).

Cele trei obiective principale ale PIAL sunt:

- Sprijin definit cât mai aproape de nevoile fiecărui elev cu dizabilități pentru a-și dezvolta autonomia și a-i permite să dobândească cunoștințele și abilitățile bazei comune;

- Mai multă receptivitate și mai multă flexibilitate în organizarea sprijinului uman în școli și școli;

- Profesionalizarea lucrătorilor de sprijin și îmbunătățirea condițiilor lor de muncă.

În toate cazurile, PIAL mobilizează tot personalul echipei pedagogice și educaționale pentru a identifica nevoile elevului și a implementa răspunsurile adecvate la nivelul clasei sale și, dincolo de școala sau instituția în care este școlar.

În fiecare PIAL, un coordonator potrivește resursele de sprijin cu nevoile care au fost sesizate de CDAPH-uri și identificate de echipa pedagogică și educațională. Stabilește programul însoțitorilor în colaborare cu directorii școlilor și șefii unităților în cauză și ținând cont de nevoile elevilor și de aptitudinile însoțitorilor.

În ultimă instanță, PIAL vor beneficia de sprijinul profesioniștilor din sectorul medico-social, coordonați ca „centru de resurse”, care vor interveni în școli. Pentru a prefigura această cooperare, se va desfășura un experiment în fiecare școală de la începutul anului școlar 2019. Aceste experimente vor completa platformele medico-sociale deja implementate în anumite academii sau în anumite școli. Desfășurarea lor se va face treptat în legătură cu crearea de echipe mobile.

2.3.1.3. Reglementări legale despre UDL

În Franța, nu există o lege specifică care să reglementeze practica designului de învățare universal; UDL este încă o practică informală.

2.3.2. Practici curente în Franța

Programele școlare sunt stabilite pe un ciclu de trei ani: ciclul 1 (grădiniță), ciclul 2 (CP, CE1, CE2) și ciclul 3 (CM1, CM2 și 6e). Această secvențiere este interesantă pentru monitorizarea învățării elevilor și structurarea lucrului în echipă a profesorilor. Pentru a da un ritm bun învățării și pentru a le oferi cadrelor didactice, elevilor și familiilor cheile, în mai 2019 au fost publicate repere anuale de progres, care să precizeze realizările necesare ale elevilor pentru fiecare an de învățământ

obligatoriu. Aceste repere permit profesorilor să asigure o progresie regulată a realizărilor elevilor, să aibă repere naționale pentru a judeca nevoile elevilor și să informeze cât mai bine familiile despre situația școlară a copilului lor.

2.3.2.1. Practici curente în învățământul preșcolar

La sfârșitul grădiniței, există o evaluare a învățării anterioare condusă în trei domenii considerate strategice: pregătirea pentru a învăța să citească, abilitățile digitale și a deveni elev. Producerea, la sfârșitul anului școlar, a unor instrumente de remediere specifice secțiunii principale axate în principal pe aspectele instrumentale ale pregătirii lecturii întărește și mai mult desemnarea grădiniței în ceea ce privește responsabilitatea acesteia în cauzele eșecului școlar ulterior.

Anunțată de Președintele Republicii în martie 2018, scăderea învățământului obligatoriu la trei ani a fost introdusă grație legii *Pentru o școală de încredere*. Dincolo de cei 25.000 de elevi care anterior nu erau la școală, această lege aduce un scop nou pentru grădiniță.

Conferința despre grădiniță, desfășurată în martie 2018, a concluzionat, de fapt, că între 3 și 6 ani este posibil să lupți eficient împotriva inegalității lingvistice și să trezești plăcerea de a învăța.

Nerăbdător să plaseze Școala în fruntea progresului social din țara noastră, Președintele Republicii a mai decis ca, de la începutul anului școlar 2020, clasele pe disciplinele importante (GS) să fie împărțite în învățământ prioritar și ca, progresiv, clasele pe discipline generale, CP și CE1 din celelalte filiere vor fi limitate la 24 de elevi.

Despre RR care se numește PIAL în Franța, ele pot viza grădinițele și școlile elementare ale unui district de gradul I, unuia sau mai multor instituții secundare, sau un colegiu și școli din zona sa, vorbim apoi de „PIAL interdegré”.

Despre UDL, nu există o utilizare oficială.

2.3.2.2. Practici curente în școala primară

Clasele CP și CE1 cu 12 elevi: 300.000 de copii sunt vizați. Pentru a aborda dificultățile academice de la început, un program ambițios de împărțire a claselor CP și CE1 în Rep și Rep + a fost inițiat la începutul anului școlar 2017.

La începutul anului școlar 2019, toate CP și CE1 din Rep și Rep + au fost dublate. 300.000 de elevi (20% dintr-o grupă de vârstă) beneficiază de condiții foarte bune de învățare. Pentru a aprofunda politica inițiată care vizează îmbunătățirea generală,

justiția socială și egalitatea teritorială, Președintele Republicii a dorit să meargă și mai departe. Dublarea va fi extinsă și la clasele din secția principală a grădiniței din învățământul prioritar de la începutul anului școlar 2020. Toate celelalte clase din secțiunea principală, CP și CE1 își vor vedea treptat numărul limitat la 24 de elevi.

Pentru a permite tuturor elevilor să stăpânească cunoștințele fundamentale, este esențial să aibă o cunoaștere detaliată a nevoilor lor, încă din primii ani de învățare, și să le răspundem într-un mod personalizat.

De asemenea, de la începutul anului școlar 2018, ministerul a înființat evaluări la începutul CP, la jumătatea CP, în CE1 și în anul VI pentru a oferi fiecărui profesor repere consistente la franceză și matematică. Ca urmare a acestor evaluări, resursele sunt puse la dispoziția profesorilor pentru a ajuta elevii să progreseze în abilitățile pe care le-au stăpânit cel mai puțin.

Despre RR care se numește PIAL în Franța, acestea pot viza grădinițele și școlile elementare ale unui district de gradul I, una sau mai multe instituții secundare, sau un colegiu și școli din zona sa, vorbim apoi de „PIAL interdegré”.

Despre UDL, nu există o utilizare oficială.

2.3.2.3. Practici curente în gimnaziu

Școala trebuie să permită fiecărui elev să-și dezvolte abilitățile și să-și exprime potențialul ținând cont de situații specifice. O varietate de dispozitive sunt folosite pentru a sprijini toți elevii. Unui elev deja înscris la o clasă obișnuită, dar care are dificultăți de învățare, i se pot oferi acțiuni ca parte a unui program personalizat de succes educațional (PPRE) sau a unui plan de sprijin personalizat (PAP). Pentru alte nevoi mai specifice se pot pune la dispoziție dispozitive.

Școala permite elevilor cu nevoi educaționale speciale să fie sprijiniți cu măsuri care vizează promovarea incluziunii lor. Aceste dispozitive permit elevilor să urmeze cursurile de facultate beneficiind în același timp de o educație adaptată corespunzătoare nevoilor identificate.

Învățământul general și profesional, asigurat în Segpa și Erea, întâmpină elevi cu dificultăți academice grave și persistente care nu au putut fi remediate prin acțiunile de prevenire, ajutor și sprijin organizate pe parcursul ciclurilor 1, 2 și 3. Preînscriserea este posibilă din anul VI.

- Elevii cu dizabilități pot beneficia de școlarizare în unități localizate de incluziune educațională (ULIS) în cadrul unor colegii. Atunci când handicapul necesită un sprijin mai specific care nu poate fi oferit în cadrul unui colegiu, elevului i se poate oferi școlarizarea într-o instituție medico-socială.
- Unitățile de predare pentru elevii alofoni nou veniți (UPE2A) permit studenților alofoni nou sosiți (EANA) în Franța să fie sprijiniți în învățarea limbii franceze ca a doua limbă beneficiind în același timp, în mod personalizat, de lecțiile oferite în clasa lor de înscriere. Sistemele de suport lingvistic pot fi organizate temporar în funcție de situațiile locale.
- Copiii din familii itinerante și călători (EFIV) pot beneficia, în funcție de situația și nevoile lor, de sprijin într-o anumită unitate de învățământ. Acest sistem este organizat cu flexibilitate pentru a permite timp pentru prezența la cursul obișnuit și timp pentru regrupare.
- Când un elev de gimnaziu, care a beneficiat de toate măsurile de sprijin și sprijin, dă semne că a abandonat școala, se poate lua în considerare o primire în sistem de tranziție. Cursurile de tranziție și atelierele de legătură sunt două aranjamente temporare de primire pentru elevi în grupuri mici în care sunt organizate supraveghere și sprijin special. Construcția activităților care urmează să fie desfășurate cu acești elevi se realizează în comun cu școala de origine, în care un profesor tutore este în contact regulat cu elevul în cauză pentru a promova revenirea la clasa sa la finalul sistemului.

Despre RR care se numește PIAL în Franța, acestea pot viza grădinițele și școlile elementare ale unui district de gradul I, una sau mai multe instituții secundare, sau un colegiu și școli din zona sa, vorbim apoi de „PIAL interdegré”.

Despre UDL, nu există o utilizare oficială.

2.3.2.4. Practici curente în liceu

Sprijinul pentru elevi în conceperea proiectului lor nu este suficient dezvoltat în Franța. Aceasta este o sursă de îngrijorare pentru elevi și de inegalitate pentru cei ale căror familii nu știu cum funcționează sistemul de învățământ. Iată de ce, de la începutul anului școlar 2019, serviciul public de orientare beneficiază de un nou cadru care reunește regiunile, cât mai aproape de nevoile elevilor și de oportunitățile

oferite de regiuni. În plus, numărul de elevi urmăriți în Cordées de la représentation este de așteptat să se dubleze cu peste doi ani, de la 80.000 la 180.000 de elevi.

Școlile vocaționale:

Începutul anului școlar 2019 este primul început al noii școli profesionale. Această evoluție a școlii profesionale este rezultatul unei consultări, apoi al unui dialog inițiat în urmă cu doi ani. Această lucrare a fost realizată în colaborare cu legea *Pentru libertatea de a-ți alege viitorul profesional* votată în august 2018.

Noua școală profesională își propune să răspundă noilor nevoi de competențe, în special în legătură cu tranzițiile ecologice și digitale, să consolideze atractivitatea învățământului profesional, prin oferirea unei orientări mai progresive și cursuri personalizate, și să sprijine mai bine elevii datorită unei noi organizări a predării.

O nouă generație de Campusuri de meserii și calificări face posibilă oferirea excelenței profesionale a țării noastre pe întreg teritoriul.

Liceul general și tehnologic: o nouă clasă a II-a și I

Începutul anului școlar 2019 a marcat o revizuire completă a bacalaureatului, pentru a le permite elevilor să aibă o rată mai mare de succes la studiile superioare atunci când 60% dintre ei nu reușesc să obțină licență în trei ani. Această reformă este rezultatul unei consultări conduse de Pierre Mathiot apoi a unei consultări a tuturor sindicatelor și a 40.000 de liceeni.

Despre RR care se numește PIAL în Franța, acestea pot viza grădinițele și școlile elementare ale unui district de gradul I, una sau mai multe instituții secundare, sau un colegiu și școli din zona sa, vorbim apoi de „PIAL interdegré”.

Despre UDL, nu există o utilizare oficială.

2.3.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Franța

2.3.3.1. Pregătirea inițială a profesorilor din învățământul general

Legea pentru o școală de încredere a instituit institutele naționale superioare de predare și educație (INSPE) pentru a înlocui școlile superioare de predare și învățământ (ESPE). INSPE-urile pregătesc studenții pentru masterul național în predare, educație și formare (MEEF). Pe parcursul acestui curs de patru semestre, INSPE-urile formează studenți pentru profesiile de predare și educație.

Regândirea formării cadrelor didactice se reflectă în special prin implementarea treptată, de la începutul anului școlar 2020, a noului cadru de formare pentru viitorii profesori de gradul I și II și consilieri superiori în învățământ, intitulat „Formarea profesorului secolului XXI”.

Acest cadru de pregătire precizează obiectivele, axele de pregătire, abilitățile și nivelul de pregătire al asistenților la finalul masterului MEEF.

Formarea inițială trebuie să pregătească viitorul profesor și viitorul personal din învățământ pentru a fi un profesionist autonom și responsabil încă de la începutul profesiei și pentru a implementa orientările stabilite de instituția de învățământ. Trebuie să-și poată justifica alegerile științifice, didactice, pedagogice și educaționale. Prin urmare, își propune să formeze umaniști care transmit cunoștințe, cultură și sens, profesioniști capabili să gândească și să acționeze într-un mod corect și eficient din obiective generale și principii etice. În timp ce desfășurarea completă a abilităților și abilităților profesionale poate fi luată în considerare numai după câțiva ani de practică și dezvoltare profesională, elementele de bază ale exercitării profesiei trebuie dobândite la momentul titularizării.

De la începutul studiilor, cursul de formare articulează mai multe niveluri de complexitate:

- înțelegerea misiunii centrale a profesorului și a personalului din învățământ într-un cadru național și luarea în considerare a specificului contextelor de practică;
- managementul grupului și atenția acordată fiecărui elev în unicitatea sa;
- construirea colectivului de învățare;
- planificarea unui program anual și proiectarea secvențelor de predare-învățare în diferitele domenii și discipline;
- integrarea instrumentelor, resurselor și serviciilor digitale în scopuri educaționale (cu privire la Cadrul de referință al competențelor digitale) și dezvoltarea utilizărilor digitale individuale și cooperative pentru învățare;
- articularea dintre autonomia sa și munca în echipă și munca în rețea într-o comunitate educațională.

Pentru a forma profesioniști capabili să mobilizeze cunoștințele științifice disponibile pentru a-și analiza și dezvolta practicile, confruntă studenții și stagiarii cu munca de cercetare, le oferă mijloacele de a le analiza critic și de a asigura o monitorizare regulată pentru a le exploata în predarea lor.

Permite dobândirea de cunoștințe operaționale bazate pe experiență și analiza, susținută de cercetări, a practicilor profesionale. În acest sens, încurajează reflecția asupra gesturilor profesionale în slujba dezvoltării psihologice și cognitive a copilului sau adolescentului, dezvoltarea lui, cunoștințele și cultura sa și construirea cetățeniei și a parcursului său.

Training-ul își propune să formeze practicieni reflexivi, capabili să analizeze și să influențeze acțiunea lor pentru a o îmbunătăți și să se angajeze într-o dezvoltare profesională continuă. Această abilitate se bazează pe suport științific și este dobândită printr-o relație distanțată cu munca observată de la începutul formării inițiale.

Acesta din urmă oferă studentului și funcționarului public stagiar mijloacele de a analiza fiecare situație, de a identifica obstacole și probleme, de a construi și adapta soluții. Școlile și instituțiile de învățământ sunt locurile privilegiate pentru a lucra la această învățare cât mai aproape de elevi în interacțiune cu ceilalți actori ai comunității educaționale: ele ar trebui deci să fie pe deplin integrate în mecanismele de formare implementate și să fie considerate organizații de învățare.

Ordinul din Monitorul Oficial din 25 noiembrie 2020 stabilește conținutul formării inițiale specifice privind școlarizarea elevilor cu cerințe educaționale speciale pentru studenți sau funcționari stagiați profesiiilor didactice și educaționale.

Această pregătire inițială referitoare la educația incluzivă și educația elevilor cu cerințe educaționale speciale are ca scop dezvoltarea competențelor profesionale în domeniul:

- Dobândirea unei culturi comune a fundamentelor școlii incluzive (prevenire, adaptare, educabilitate, ...);
- Înțelegerea principalelor concepte care ghidează politica de educație incluzivă;
- Dezvoltarea capacității de a observa, analiza, dezvolta și co-construi în echipă răspunsuri pedagogice și didactice la nevoile educaționale particulare ale elevilor
- Dezvoltarea practicilor didactice pentru a lua în considerare diversitatea studenților și gestionarea eterogenității publicurilor;
- Referirea la obiectivele bazei comune de cunoștințe, abilități și cultură în luarea în considerare a nevoilor educaționale ale tuturor elevilor;
- Cunoașterea diferitelor sisteme, structuri și posibile metode de sprijin;

- Cunoașterea diferiților parteneri care contribuie la școlarizarea incluzivă, proiectul elevului și aranjamentele de lucru în parteneriat;
- Dezvoltarea de practici care să permită participarea efectivă a tuturor elevilor la toate activitățile didactice și din viața școlară;
- Co-construcția de resurse și instrumente, în special digitale, care promovează învățarea elevilor cu nevoi educaționale speciale.

Această pregătire inițială durează cel puțin 25 de ore sau 5 zile pe parcursul întregii pregătiri.

2.3.3.2. Pregătirea continuă a profesorilor din învățământul general

Formarea continuă a întregului personal urmărește să ofere agenților abilitățile profesionale esențiale pentru adaptarea constantă la schimbările din sistemul de învățământ și pentru sprijinirea elevilor. Constituie un punct esențial de sprijin în construirea și succesul proiectului profesional individual.

Site-ul Eduscol, un portal național pentru profesioniștii din educație, integrează resurse și materiale validate științific și pedagogic, precum și link-uri către site-uri de experți dezvoltate în colaborare cu École normale supérieure (ENS).

Pentru nivelul I:

- Pentru cadrele didactice, portalul de resurse „Prim'ă bord” reunește resurse naționale și academice.

Pentru nivelul II:

- Pentru profesorii de cultură generală, un set de portaluri disciplinare le permit să urmărească ultimele știri din disciplina lor, să se formeze și să găsească resurse naționale și academice pentru a predă, precum și site-uri înființate în parteneriat cu școlile normale superioare (ENS).
- După anul de stagiu, care este anul de formare inițială a profesorilor, cadrelor didactice li se oferă ore de formare continuă. Repertoriul de competențe profesionale în profesiile didactice și din învățământ, publicat în Monitorul Oficial din 18 iulie 2013, prezintă formarea continuă ca o abilitate cu drepturi depline a profesorului, sub formula „Angajarea într-o dezvoltare profesională individuală și colectivă”. Poate implica îmbunătățirea abilităților de predare.

Formare continuă pentru profesorii de nivel I:

- În prima etapă, profesorii sunt obligați să efectueze cel puțin 9 ore de formare continuă în fiecare an. Poate fi învățământ la distanță, pe medii digitale.

Formare continuă pentru profesorii de nivel II

- La nivelul II nu este prevăzut nici un program oficial. Însă legea pentru școala de încredere, adoptată la 4 iulie 2019, afirmă caracterul obligatoriu a formării continue pentru toți profesorii. În special, prevede că fiecare cadru didactic, pe parcursul celor 3 ani care urmează titulaizării, beneficiază de acțiuni de formare care îi completează pregătirea inițială (Legea pentru o școală a încrederii, art. 14 bis și 12 ter). În aplicarea articolului 7 din decretul nr. 2017-169 din 10 februarie 2017 privind certificarea aptitudinii profesionale pentru practicile de educație incluzivă și formare profesională de specialitate (Cappei), modulele de formare de inițiativă se organizează la nivelul academic, inter-universitar sau nivel național.

Module de formare inițială naționale organizate ca parte a educației continue.

Aceste module de formare sunt organizate pentru:

- Profesori specialiști care doresc să-și sporească competențele sau să ocupe noi posturi. Acești profesori pot solicita participarea lor la unul sau mai multe module de dezvoltare ulterioară sau profesionalizare în angajare, sau la unul sau mai multe module de formare de inițială națională. Participarea la aceste module este condiționată de un certificat profesional în care se precizează cursurile de formare urmate;
- Profesori nespecializați și alt personal școlar pentru a le permite să-și dezvolte abilitățile pentru educația elevilor cu nevoi educaționale speciale legate de o situație de handicap, dificultate școlară mare sau o boală.

2.4. GRECIA

2.4.1. Reglementările legale actuale în Grecia

2.4.1. 1. Reglementări legale despre educația incluzivă.

Oferirea de educație gratuită tuturor cetățenilor și la toate nivelurile sistemului de învățământ general este un principiu constituțional al statului grec. Mai exact, Constituția Greciei (articolul 16 partea 2) prevede că:

„Educația vizează pregătirea morală, intelectuală, profesională și fizică a tuturor grecilor, dezvoltarea conștiinței naționale și religioase și crearea de cetățeni liberi și responsabili”.

Organul administrativ central pentru sistemul de învățământ din toate domeniile, agențiile și nivelurile este Ministerul Educației și Cultelor. El ia deciziile cheie legate de obiectivele pe termen lung. De asemenea, reglementează diverse aspecte, cum ar fi conținutul curriculei, recrutarea personalului și finanțarea. La nivel regional, direcțiile regionale de educație supraveghează implementarea politicii educaționale naționale. La nivel local, direcțiile de învățământ primar și gimnazial supraveghează toate școlile din zona lor și se asigură că acestea funcționează fără probleme. Având în vedere acest context administrativ, Ministerul oferă politici și inițiative care vizează asigurarea constantă a educației de calitate pentru toți elevii, inclusiv pentru cei cu dizabilități și/sau cu nevoi educaționale speciale (CES). În acest context, educația incluzivă se numără printre prioritățile sistemului educațional grec. Recunoașterea sa ca cheie pentru realizarea dreptului la educație s-a consolidat în Grecia în ultimul deceniu. Acest lucru se reflectă în mai multe legi naționale și decizii ministeriale emise de Ministerul Educației și Cultelor. Acestea s-au bazat pe caracteristicile recunoscute la nivel internațional ale „o școală pentru toți” și pe principiile Uniunii Europene pentru incluziune și șanse egale. Scopul lor este de a crește capacitatea școlilor de a răspunde diversității nevoilor tuturor elevilor. Indicativ, printre altele, menționează:

- ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități;
- prima definiție formală a educației incluzive: „abordarea educațională care ține cont de diversitatea nevoilor elevilor și vizează depășirea barierelor și asigurarea accesului egal la învățare al tuturor elevilor, inclusiv al celor cu dizabilități” (4547/2018);
- introducerea unei serii de noi structuri de sprijin, precum PEKES (Centre regionale de planificare a educației). PEKES care a recrutat 540 de coordonatori în materie educațională, dintre care unii specializați în educație specială și incluzivă (coordonatori de educație specială și incluzivă);
- introducerea Centrelor de Sprijin Educațional și de Consiliere (KESY), care urmăresc:

- identificarea barierelor instituționale (și nu doar individuale) în calea învățării la toate nivelurile;
- să ofere sprijin psihosocial tuturor elevilor, inclusiv elevilor cu dizabilități;
- construirea capacității școlilor de masă, astfel încât acestea să răspundă mai eficient nevoilor diverse ale tuturor cursanților;

2.4.1.2. Reglementări legale despre RR

- înființarea Rețelelor Școlare de Sprijin Educațional (SDEY) și Comisiilor de Evaluare și Sprijin Diagnostic (EDEAY) cu art. 39, Legea 4115/2013;
- promovarea în continuare a tranziției școlilor speciale la centre de sprijin și reorganizarea și redenumirea rețelelor și comitetelor menționate mai sus în „Rețele școlare de sprijin educațional” (SDEY) și „Comitete interdisciplinare de evaluare și sprijin educațional” (EDEAY).
- redefinirea claselor de incluziune cu art. 82 din Legea 4368/2016. Obiectivul claselor este „includerea deplină a elevilor cu dizabilități și/sau cu nevoi speciale de educație în mediul școlar”. Aceasta marchează o tranziție de la modelul anterior de retragere, care a fost criticat pentru reproducerea discriminării în școala de masă.

2.4.1.3. Reglementări legale despre UDL

Legea 3699/2008 recunoaște dizabilitatea ca „un fenomen social și politic complex”.

Statul:

- se angajează să asigure participarea egală în societate, viața independentă și autonomia economică pentru persoanele cu dizabilități și nevoi educaționale speciale, precum și consolidarea deplină a drepturilor acestora la educație și incluziune socială și profesională.

În 2012, Grecia a ratificat UNCRPD. Ca atare, principiile educației incluzive au fost consolidate și încorporate într-o serie de măsuri și inițiative relevante.

Potrivit Legii 3699/2008, statul este obligat să ofere o ofertă educațională specială tuturor copiilor care sunt recunoscuți drept eligibili pentru sprijin suplimentar, la toate nivelurile sistemului de învățământ. Mai exact, legea vizează:

- dezvoltarea deplină și armonioasă a personalității elevilor;
- dezvoltarea potențialului și abilităților lor, astfel încât să poată fi educați sau reeducați în mediile școlare de masă;

- îmbunătățirea acceptării și toleranței lor sociale pentru a le asigura accesibilitatea deplină în toate infrastructurile (clădire, material educațional, TIC) și serviciile pe care le oferă.

Articolul 3 din lege definește elevii cu dizabilități și/sau nevoi educaționale speciale (CES) ca fiind cei care au dificultăți semnificative de învățare pe întreaga perioadă sau pe o anumită perioadă a vieții școlare, din cauza unor probleme senzoriale, intelectuale, cognitive sau de dezvoltare, de sănătate mintală și tulburări neuropsihologice care afectează procesul de adaptare școlară și de învățare a acestora.

Persoanele cu performanțe scăzute și elevii cu dificultăți de învățare care derivă din factori externi, cum ar fi diversitatea lingvistică sau culturală, nu sunt considerați ca având un handicap sau CES. Se consideră că au CES elevii cu dificultăți cognitive, emoționale și sociale complexe, comportament delincvent din cauza abuzului, neglijării și abandonului părinților sau violenței domestice, precum și elevii cu una sau mai multe abilități și talente intelectuale speciale. Conform Legii 3699/2008 (articolul 6, alin.1, cu modificările ulterioare), elevii cu dizabilități și/sau CES pot beneficia de educație în următoarele medii de masă:

- într-o clasă de masă, susținută de profesorul clasei. Acest tip de educație este destinat elevilor cu dificultăți ușoare de învățare;
- într-o clasă de masă cu suport paralel individualizat, oferit de profesori de învățământ special. Acest tip de educație este oferit pentru:
  - elevi care pot urma programa la clasă, cu sprijinul individual adecvat;
  - elevi cu CES mai sever atunci când nu există un alt cadru de educație specială (școală specială, clasă incluzivă) în zona lor locală sau când devine necesar sprijin paralel (pe baza raportului KESY) din cauza nevoilor elevului;
    - în clase de incluziune special organizate și dotate cu personal, care funcționează în școlile de masă. Orele de incluziune oferă două tipuri de programe educaționale:
      - program comun și specializat, până la 15 ore pe săptămână;
      - echipă specializată sau program personalizat de orar extins pentru elevii cu nevoi mai severe.

Legea 4368/2016 (articolul 82) (GG 21 A/2016) a redefinit obiectivele orelor de incluziune pentru a evita discriminarea elevilor prin scoaterea din orele de masă

pentru a urma cursurile de incluziune. Legea 4368/2016 subliniază că scopul principal al orelor de incluziune este includerea deplină a copiilor cu nevoi educaționale speciale și/sau dizabilități în mediul clasei. În acest context, profesorii claselor incluzive sprijină elevii din clasa de masă, în cooperare cu profesorii clasei. Ei diferențiază activitățile și practicile educaționale și adaptează materialul educațional și mediul educațional. Sprijinul este oferit doar în mod excepțional, în mod individual, într-o clasă de incluziune separată. În acest caz, ținta principală a intervenției didactice este includerea deplină viitoare a elevului în clasa de masă.

Aceste tipuri de suținere generală răspund nevoilor majorității elevilor cu dizabilități și/sau CES. Atunci când frecventarea elevilor cu dizabilități sau/si CES devine deosebit de dificilă în școlile de masă sau în clasele de incluziune din cauza nevoilor acestora, aceștia:

1. frecventează școli de învățământ special;
2. frecventează școli sau secții care funcționează ca unități autonome sau anexe ale altor școli din cadrul anumitor spitale, unități de reabilitare, instituții de disciplină pentru minori, instituții de boli cronice care includ copii cu dizabilități și nevoi speciale de educație;
3. primesc școlarizare acasă dacă nu pot merge la școală din cauza unor probleme de sănătate pe termen scurt sau lung.

Printre competențele KESY se numără recomandările adecvate în cadrul școlii. Părinții iau în considerare acest lucru atunci când aleg școala copilului lor.

De asemenea, au fost introduse o serie de alte măsuri pentru a răspunde nevoilor elevilor cu dizabilități și pentru a promova incluziunea educațională a acestora.

Acestea includ:

- servicii gratuite de evaluare și consiliere;
- furnizarea și implementarea Planurilor individuale de învățământ (alin. 5, art. 6);
- asigurarea de asistenți medicali școlari pe bază de unu la unu (4186/2013, art. 28, alin. 18, Circulara 91409/D3/3-6-2016) și personal de sprijin special (Legea 3699/2013, art. 18, alin.1-2, cu modificările ulterioare, cu articolul 56, Legea 3966.2011, și Circulară, emisă de ministrul adjunct, nr.90911/D3/9-6-2015);
- programe de coeducație între școlile de masă și cele speciale (alin. 3a, articolul 82, Legea 4368/2016), care au ca scop conștientizarea și eliminarea decalajului dintre școlile speciale și cele de masă;

- formare continuă relevantă pentru profesori și alți participanți, cu accent special pe problemele de diferențiere și accesibilitate;
- material educațional și instructiv accesibil.

2.4.2. Practici curente în Grecia

2.4.2.1. Practici curente în învățământul preșcolar

Educația tuturor copiilor, inclusiv a celor cu dizabilități și/sau CES, este obligatorie începând cu vârsta de patru ani. Copiii pot participa la grădinițele obișnuite cu sprijinul corespunzător (adică sprijin paralel, clasă incluzivă, personal auxiliar special, asistentă medicală) sau grădinițe speciale. Frecvența în grădinițe durează doi ani, dar în grădinițele speciale se poate prelungi până la vârsta de șapte ani.

Legile 3699/2008 și 4547/2018 prevăd proiectarea și implementarea programelor de intervenție timpurie. Legea 3699/2008 menționează că intervențiile sistematice la vârsta preșcolară sunt asigurate de grădinițe speciale prin dezvoltarea claselor de intervenție timpurie (art. 2, alin. 6c și art. 8, alin. 1). Institutul de Politică Educațională (IEP) este responsabil pentru proiectarea programelor de intervenție timpurie în grădinițele speciale, care devin parte a curriculum-ului lor. Conform Legii 4547/2018, dezvoltarea programelor de intervenție timpurie în școli se numără și printre responsabilitățile structurilor de sprijin (adică Centrele de Sprijin Educațional și de Consiliere, KESY; Comitete Interdisciplinare de Evaluare și Sprijin Educațional, EDEAY). EDEAY poate planifica programe de intervenție timpurie în cooperare cu KESY, Centrele Comunitare de Sănătate Mintală sau serviciile municipale competente. Ei pot organiza, de asemenea, programe de instruire pentru părinți pe această temă.

Cooperările interministeriale (Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii) sunt de așteptat să promoveze implementarea programelor de intervenție timpurie.

2.4.2.2. Practici curente în școala primară

În învățământul primar, trecerea de la învățământul special la cel de masă este prevăzută de Decretul prezidențial 79/2017. În special, articolul 9 prevede că elevii din școlile speciale se pot înscrie la clasele de masă dacă părinții lor doresc, iar KESY recomandă ca elevul să fie înscris la școala de masă.

Tranziția elevilor de la școlile speciale la școlile de masă sunt prevăzute de cadrul instituțional actual (Decizia Ministerului 79942/DG4/21-05-2019 – GG 2005 B).

Trecerea de la învățământul special la cel de masă poate fi uneori facilitată prin programe de coeducație între școlile speciale și cele de masă (Legea 4368/2016, articolul 82). Acestea sunt concepute pentru a implementa principiile educației incluzive. Consiliul profesoral al școlii speciale sau de masă poate alege diferite co-curricule, în funcție de nevoile cursanților. Acestea ar putea include:

- un program de cooperare între clase sau unități școlare prin implementarea de acțiuni comune;
- un program pentru includerea și participarea anumitor cursanți cu CES în programele școlare specifice cu scop general, la o frecvență fixă.

Programele de tranziție a elevilor la un alt nivel educațional sau context educațional sunt implementate și de personalul KESY, în colaborare cu profesorii și părinții. KESY este, de asemenea, responsabilă pentru practicile care asigură tranziția fără probleme la vârsta adultă și piața muncii (Legea 4547/2018).

2.4.2.3. Practici curente în gimnaziu

În multe școli, la inițiativa directorilor de școli și a profesorilor, programe de tranziție de la o clasă la alta pentru toți elevii sunt implementate prin vizite organizate ale elevilor la școlile de nivel următor. Decretul prezidențial 79/2017 (GG 109A), articolul 14, alin. 3, prevede cooperarea între grădiniță și școala primară pentru a asigura trecerea fără probleme a elevilor de la o clasă la alta. Concret, după încheierea sau înainte de începerea anului școlar, Colegiul profesoral de grădiniță ține ședințe pedagogice cu directorul școlii primare și cu cadrele didactice care vor predă în clasa I a școlii primare. În cadrul acestor întâlniri, personalul se informează reciproc asupra problemelor legate de predarea și învățarea în grădiniță și școala primară, precum și cu educația și progresul elevilor de grădiniță care vor urma școala primară. Programele de tranziție pentru elevii din clasa a șasea a școlii primare speciale sunt implementate în cooperare cu părinții și tutorii acestora, în conformitate cu articolul 10 din Decizia ministerială 79942/DG4/2019/FEK2005B. KESY relevantă asigură tranziția lor fără probleme către cadrul adecvat de învățământ secundar recomandat de KESY.

2.4.2.4. Practici curente în liceu

Clasa de ucenicie pentru anul postliceal:

Instituția uceniciei a fost introdusă prin Legea 4415/2016 care a modificat Legea 3699/2008. A intrat în vigoare în anul școlar 2018–2019 pentru absolvenții Școlilor

Liceale și Superioare Profesionale Speciale Unificate (ENEEGY-L). În cazul în care nu sunt angajați sau instruiți, absolvenții ENEEGY-L se pot înscrie în Clasa de ucenicie cu colegii lor din școlile generale profesionale (EPAL), în urma recomandării Consiliului Profesoral ENEEGY-L și a evaluării KESY (Hotărârea Ministerului F9/137984). /CC4, articolul 3 – GG 3459/Vol. B'/13-09-2019).

În clasa de ucenicie, cursanții participă o dată pe săptămână la o lecție de laborator a facultății în școala profesională din regiune și la un curs de formare la locul de muncă care durează 28 de ore pe săptămână, împărțite pe patru zile. Elevii care participă la Clasa de ucenicie primesc un salariu egal cu 75% din salariul minim al muncitorilor necalificați (sub 25 de ani). De asemenea, sunt asigurați. Clasa de ucenicie în anul postliceal duce la o diplomă recunoscută oficial. Elevii care finalizează cursul de ucenicie și promovează examenele primesc o certificare de competență profesională conform legislației în vigoare (EOPPEP). Diplomele corespund nivelului 5 din Cadrul Național al Calificărilor.

Există prevederi speciale pentru cursanții cu dizabilități, astfel încât aceștia să aibă șanse egale de ucenicie. Sunt susținute de:

- un al doilea cadru didactic din aceeași facultate a ENEEGY-L în lecția săptămânală de laborator;
- asistent social sau psiholog de la ENEEGY-L. Ei vizitează la locul de muncă în fiecare zi în timpul primei săptămâni de plasare a cursantului, apoi o dată pe săptămână. Acest lucru îmbunătățește adaptarea ușoară a cursantului la locul de muncă. De asemenea, informează angajatorii cu privire la ajustările rezonabile care trebuie făcute.

Cooperative școlare din școlile de învățământ special:

Hotărârea ministerială 15717/D3/01-02-2016 (GG 310B) prevede extinderea cooperativelor școlare în școlile de învățământ special, având următoarele obiective:

- dezvoltarea abilităților sociale și ocupaționale ale cursanților;
- dezvoltarea orientării profesionale școlare;
- asigurarea faptului că cursanților li se oferă posibilitatea de a practica;
- legături cu piața muncii.

2.4.3. Pregătirea profesorilor din învățământul general în Grecia

Grecia, în ciuda legislației favorabile incluziunii, se confruntă în continuare cu bariere considerabile în punerea în aplicare a incluziunii care promovează o politică

de diviziune față de copiii cu dificultăți specifice de învățare și dizabilități (Fyssa și Vlachou 2015; Fyssa et al. 2014). Potrivit informațiilor de la Agenția Europeană pentru Dezvoltare în Învățământul cu Cerințe Speciale, populația școlară în 2012 era de 1.131.901 în Grecia, inclusiv 801.101 elevi în învățământul primar și 330.800 elevi în învățământul secundar. Pe baza datelor suplimentare din aceeași sursă, 73,17% (n = 26.350) dintre elevii cu dificultăți specifice de învățare și dizabilități au fost înscriși în școlile de masă, precum și 21,83% (n = 7861) dintre acești copii au urmat unități școlare speciale. Restul de 5% dintre elevi (n = 1800) au fost educați în săli de clasă generale, unde s-a oferit instruire paralelă (Agenția Europeană pentru Dezvoltare în Educație cu Nevoi Speciale, 2012).

Discriminarea suferită de persoanele cu dizabilități începe de la vârsta lor preșcolară și continuă la toate nivelurile de învățământ. Elevii cu dizabilități care reușesc să participe în sistemul de învățământ au renunțat la încercări din cauza acelei discriminări. Educația de proastă calitate este un fel de discriminare pentru persoanele cu nevoi educaționale speciale. Multe școli nu dispun de echipamentul adecvat, nu asigură infrastructura logistică necesară și nu sunt dotate cu personal didactic special calificat, în ciuda aranjamentelor legislative, ceea ce descurajează acești oameni și familiile lor și îi scoate din sistemul școlar. Lipsa asistenței tehnologice și neasigurarea accesibilității digitale pentru unele categorii de dizabilități sporesc diferențierea existentă. Un procent ridicat de profesori consideră că prevederile financiare și infrastructura din Grecia sunt inadecvate pentru implementarea cu succes a incluziunii în educație. Construcția de noi unități școlare, remodelarea celor vechi și achiziționarea de echipamente speciale vor îmbunătăți implementarea educației incluzive (Koutrouba et al. 2008). Din cele de mai sus, devine clar că, în ciuda efortului general pentru o modernizare calitativă a sistemului educațional grecesc orientat spre incluziune (Antoniou et al. 2009) și în ciuda faptului că se pune accent pe schimbarea structurii educaționale la toate nivelurile, progresul înregistrat în Grecia rămâne scăzut în comparație cu progresul mediu înregistrat în Uniunea Europeană. Profesorii din Grecia par să fie critici cu privire la efortul politic pentru educația incluzivă (O'Hanlon 2013). În Grecia, în ciuda faptului că Educația Specială este organizată de mai bine de 25 de ani, nu au fost încă elaborate programe de învățământ adecvate care să răspundă tuturor nevoilor specifice ale elevilor. În plus, accesul egal la educație este contestat în măsura în care același curriculum nu

se aplică tuturor tipurilor de elevi. (Lambropoulou 2004). Prin urmare, este nevoie urgentă de intensificare a eforturilor, pentru a suprapune barierele în calea implementării incluziunii în educație. Necesitatea consolidării în continuare a accesului la toate nivelurile de învățământ pentru copiii cu dizabilități este evidențiată și în „Raportul Național de Strategie pentru Protecția Socială și Incluziune Socială pentru anii 2008–2010” și prin votarea Legii Educației Speciale Obligatorii. (Legea: N3699/2008).

ROMÂNIA

2.5.1. Reglementări legale în vigoare în România

Reglementări legale privind educația

- Constituția României, art. 108
- Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 1, alin. 48 alin. (3) și art. 51 alin. (2)

Acestea sunt cele 2 reglementări legale care stabilesc legislația generală privind situația elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES).

Reglementările legale în vigoare în România privind incluziunea elevilor cu nevoi speciale sunt disponibile pe fiecare site al CJRAE. Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE este acronimul în limba română) este o unitate conexasă din învățământul preuniversitar, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Ministerului Educației și coordonată de fiecare Inspectorat Școlar Județean din România.

- ORDONANȚA DE GUVERN nr. 564 din 4 august 2017 - privind modul de acordare a drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale înscriși în sistemul de învățământ preuniversitar. În conformitate cu prevederile art. 1 alin. 108 din Constituția României, republicată, al art. 108 alin. 48 alin. (3) și ale art. 48 alin. 51 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare. Guvernul României adoptă hotărârea prin care se stabilește modalitatea de acordare a drepturilor copiilor cu dizabilități, ce necesită servicii educaționale speciale, școlarizați în sistemul de învățământ preuniversitar, în conformitate cu

prevederile art. 48 alin. 51 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Certificatul de orientare școlară și profesională este actul/documentul oficial emis de centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul de Resurse și de Asistență Educațională București, denumite în continuare CJRAE/CMBRAE, conform prevederilor legale în vigoare. Acesta cuprinde diagnosticul/deficiența, gradul său/ei, în funcție de care copiii cu CES sunt orientați spre învățământul de masă sau spre învățământul special. În baza acestui ordin, se stabilește că elevii cu CES **pot beneficia de sprijin financiar** în anumite situații, prevăzute de acest ordin.

- ORDONANȚA DE GUVERN nr. 1251 din 13 octombrie 2005- privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educaționale speciale din cadrul sistemului de învățământ special și special integrat. În acest ordin sunt definiți termenii și expresiile specifice legate de învățământul special și special integrat:

Deficiență - absența, pierderea sau alterarea unei structuri sau funcții (anatomice, fiziologică sau psihică) a individului, rezultată în urma unei boli, a unui accident sau a unor tulburări de vătămare, care împiedică participarea normală a acestuia la activitatea în societate;

Incapacitate - limitări funcționale cauzate de disfuncții (deficiențe) fizice, intelectuale sau senzoriale, condiții de sănătate sau de mediu și care reduc posibilitatea individului de a efectua o activitate (motorie sau cognitivă) sau un comportament.

Handicap - dezavantaj social care rezultă dintr-o deficiență sau dizabilitate și care limitează sau împiedică individul să îndeplinească un rol așteptat de societate;

Dizabilitate - rezultat sau efect al unor relații complexe între starea de sănătate a individului, factorii personali și factorii externi care reprezintă circumstanțele de viață ale acestui individ. Datorită acestei relații, impactul unor medii diferite asupra aceluiași individ, cu o anumită stare de sănătate, poate fi extrem de diferit. Dizabilitatea este termenul generic pentru deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare - conform CIF *). (CIF reprezintă Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății - document elaborat de Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2001).

Cerințe educaționale speciale (CES) - nevoi educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației adaptate la particularitățile individuale și caracteristice, o anumită deficiență de învățare sau o deficiență / dificultate, precum și asistență complexă (medicală, socială, educațională etc.).

Educație specială - formă adaptată de pregătire școlară și asistență complexă (medicală, educațională, socială, culturală) destinată persoanelor care nu reușesc să atingă temporar sau pe tot parcursul școlarizării nivelurile instructiv-educative corespunzătoare vârstei cerute de învățământul obișnuit. Educația școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale trebuie să corespundă nevoilor de dezvoltare a copiilor, prin evaluarea adecvată a potențialului de învățare/dezvoltare și prin asigurarea reabilitării-recuperării și compensării deficiențelor sau tulburărilor, a dificultăților de învățare.

Integrarea școlară - procesul de adaptare a copilului la cerințele școlii pe care o frecventează, prin stabilirea unor relații afective pozitive cu membrii grupului școlar (clasei) și dezvoltarea unor performanțe școlare de succes. Asimilarea de către copil a statutului de elev este rezultatul unor modificări interne în echilibrul dintre o anumită personalitate dominantă cu consecințe în planul acțiunii sale.

Adaptarea curriculară - corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu cerințe educaționale speciale, din perspectiva finalităților procesului de adaptare și integrare școlară și socială a acestuia. **Aceasta se realizează de către cadrele didactice de sprijin / cadrele didactice itinerante împreună cu profesorul de la clasă**, prin eliminarea, înlocuirea sau adăugarea de conținuturi, în conformitate cu obiectivele și finalitățile propuse prin planul de intervenție personalizată.

Incluziune - procesul de pregătire a școlii pentru a include în procesul de educație toți membrii comunității, indiferent de caracteristicile, dezavantajele sau dificultățile acestora.

Educație incluzivă - un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, în scopul exploatării resurselor existente, în special a resurselor umane, pentru a sprijini participarea la procesul educațional a tuturor persoanelor dintr-o comunitate.

Școală incluzivă - o unitate de învățământ care asigură o educație pentru toți copiii și care reprezintă cel mai eficient mijloc de combatere a atitudinilor discriminatorii.

Copiii din aceste unități de învățământ beneficiază de toate drepturile și serviciile sociale și educaționale, conform principiului "resursa urmează copilul".

Centru școlar pentru educație incluzivă - instituție școlară care, pe lângă organizarea, desfășurarea procesului de predare-învățare-evaluare construiește și alte direcții de dezvoltare instituțională: formare/informare în domeniul educației speciale, documentare/cercetare/experimentare, precum și servicii educaționale pentru/în comunitate.

Centru educațional, centru de zi, centru de pedagogie curativă etc.- unități educaționale organizate de Ministerul Educației și Cercetării sau de organizații neguvernamentale în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării și care au ca scop și finalitate recuperarea, compensarea, reabilitarea și integrarea școlară și socială a diferitelor categorii de copii/elevi/tineri cu dizabilități. Acestea sunt considerate alternative educaționale al căror conținut se bazează pe anumite pedagogii experimentale (Montessori, Freinet, Steiner, Waldorf etc.).

Centrul județean de resurse și asistență educațională - unitate cu personalitate juridică aflată în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, care asigură servicii de asistență psihopedagogică pentru părinți, copii, cadre didactice și care coordonează, monitorizează și evaluează, la nivel județean, activitatea și serviciile educaționale oferite de școlile pentru educație incluzivă, centrele și cabinetele logopedice interșcolare, centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică, mediatorii școlari.

- Ordinul M.E.C.C.T.S. nr. 5.573 din 7 octombrie 2011 - privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a învățământului special și special integrat. Integrarea școlară a copiilor cu CES se realizează astfel: - integrarea școlară a copiilor cu CES se face după cum urmează:
  - a) prin clase și grupe speciale - pentru copiii și elevii cu dizabilități - din unitățile școlare speciale sau internate;
  - b) prin intermediul școlilor de masă, individual, cu sau fără servicii de sprijin educațional;
  - c) prin grupe sau clase din unitățile sanitare în care sunt cuprinși copii, elevi și tineri cu boli cronice sau cu afecțiuni care necesită perioade de spitalizare mai mari de 4 săptămâni;
  - d) la domiciliu (școlarizare itinerantă), pe o perioadă determinată;

e) prin intermediul altor structuri școlare.

- Ordinul M.E.C.C.T.S. nr. 5.574 din 7 octombrie 2011 (*actualizat*) pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă (actualizată la data de 8 septembrie 2015*). În vederea îndeplinirii sarcinilor specifice în domeniul educației integrate, CJRAE / CMBRAE organizează următoarele activități și servicii:

a) evaluează și orientează școlar și profesional, în colaborare cu specialiștii din unitățile școlare, toți copiii/elevii cu CES;

b) eliberează certificatul de orientare școlară și profesională;

c) identifică unitățile de învățământ de masă de pe raza județului/municipiului București care asigură cele mai bune condiții de dezvoltare psiho-individuală în funcție de tipul și gradul de deficiență;

d) oferă consultanță de specialitate tuturor unităților de învățământ în vederea îndeplinirii condițiilor optime de acordare a serviciilor de sprijin educațional;

e) oferă consiliere de specialitate pentru părinți și elevi;

f) organizează echipe multidisciplinare pentru depistarea tuturor copiilor/elevilor cu CES și pentru aplicarea planurilor de servicii individualizate;

g) oferă servicii de orientare a formării continue prin parteneriate cu instituții competente;

h) organizează întâlniri de lucru, simpozioane etc. în vederea diseminării exemplelor de bune practici în domeniul educației incluzive;

i) identifică, în colaborare cu specialiștii din unitățile școlare, copiii/elevii cu dificultăți de învățare, dezvoltare sau adaptare școlară care se află într-un moment de eșec școlar sau în risc de abandon școlar și organizează echipe multidisciplinare pentru asigurarea serviciilor de educație remedială, consiliere psihopedagogică în funcție de nevoile pe termen lung sau scurt ale acestora.

- Ordinul M.E.C.C.T.S. nr. 5.555 din 7 octombrie 2011 (*actualizat*) pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională;

- ORDINUL M.E.C.T.S. nr. 3.477 / 08.03.2012 privind elaborarea Strategiei Naționale pentru "Acțiune Comunitară";

- HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 904/2014 pentru stabilirea plafoanelor minime de cheltuieli aferente drepturilor prevăzute la art. 1 alin. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului;
- Ordinul M.E.N.C.C.Ș. ORDINUL nr. 5.079 din 31 august 2016 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar;
- ORDONANȚA DE GUVERN nr. 889/2016 privind aprobarea Strategiei naționale pentru sănătatea mintală a copiilor și adolescenților;
  - Ordinul M.E.N.C.C.Ș. ORDIN nr. 5.086 din 31 august 2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind educația la domiciliu, respectiv înființarea de grupe/clase în spitale;
  - Ordinul M.S. (Ministerul Sănătății) nr. 1.306 din 17 noiembrie 2016 pentru aprobarea Criteriilor biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilități în grad de handicap și a modalităților de aplicare a acestora;
  - Ordinul comun nr. 1985/1305/5805/2016 al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, al ministrului sănătății și al ministrului educației naționale și cercetării științifice privind aprobarea Metodologiei de evaluare și intervenție integrată pentru incluziunea copiilor cu dizabilități, orientarea școlară și formarea profesională a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și pentru responsabilizarea și reabilitarea copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale;
  - ORDINUL M.E.N. nr. 3.124 din 20 ianuarie 2017 privind aprobarea Metodologiei pentru acordarea sprijinului necesar elevilor cu dificultăți de învățare;
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
  - Legea nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007, cu modificările ulterioare;
  - Legea nr. 18/1990 pentru ratificarea Convenției cu privire la drepturile copilului, republicată, cu modificările ulterioare.

• 2.5.2. Practici curente în România ÷

2.5.2.1. Practici actuale în domeniul educației incluzive

Educația incluzivă - se referă la faptul că sistemul educațional este deschis tuturor copiilor și fiecăruia în parte și presupune un proces de identificare, reducere și eliminare a barierelor care împiedică învățarea în școală și în afara școlii, deci adaptarea continuă a școlii la copii; astfel, școala incluzivă este unitatea de învățământ în care se asigură educația pentru toți copiii și reprezintă cel mai eficient mijloc de combatere a atitudinilor de discriminare și segregare. Copiii/elevii din aceste unități de învățământ beneficiază de toate drepturile și serviciile educaționale, psihoterapeutice, medicale și sociale, în conformitate cu principiile incluziunii sociale, echității și asigurării egalității de șanse.

Educația incluzivă înseamnă că tinerii și copiii cu și fără dizabilități învață împreună în instituțiile preșcolare, școlare, colegiale și universitare obișnuite, cu sprijin adecvat. Incluziunea înseamnă a le oferi elevilor posibilitatea de a participa cât mai bine la viața și activitatea instituțiilor obișnuite, indiferent de nevoile lor. În același timp, educația incluzivă se referă la faptul că toți copiii trebuie să învețe împreună în medii cât mai apropiate de contextul normal al vieții și nu în medii separate. Astfel, fiecare copil este inclus într-un program educațional adecvat, având dreptul de a merge la grădinița/școala unde merg toți copiii din cartierul său, iar grădinița/școala să răspundă nevoilor sale educaționale.

Totuși, care sunt elevii care beneficiază cel mai mult de educația incluzivă?

Fiecare copil are o serie de caracteristici care se referă la modul, stilul, ritmul și specificitatea învățării, dar este cert că o serie de copii au particularități care justifică un sprijin suplimentar, activități specifice pentru realizarea sarcinilor de învățare; vorbim aici de cerințe speciale, diferite de cele ale majorității copiilor și care determină măsuri specifice. Orice copil poate avea nevoi speciale în anumite perioade, deoarece cerințele speciale acoperă o realitate extrem de variată, complexă și dinamică - de la probleme simple, determinate de dezvoltarea tipică a individualității și a persoanei, până la probleme unice, care nu pot fi rezolvate decât printr-o intervenție specială și specifică.

Nevoile educaționale speciale (NEE) derivă din dizabilități, deficiențe, boli sau privațiuni socioculturale, cum ar fi:

- dificultăți de învățare / dizabilități;
- retard mental / deficiență;
- tulburări de limbaj;
- deficiențe fizice / motorii / psihomotorii;
- deficiențe vizuale;
- deficiențe de auz;
- tulburări emoționale și comportamentale;
- delincvențe;
- copii vagabonzi/fără adăpost;
- grupuri etnice și religioase minoritare;
- copii cu boli cronice sau cu SIDA;
- copii exploatați sau abuzați.

Așadar, cine sunt copiii cu CES (cerințe educaționale speciale)? La această întrebare, actorii școlari au dat două categorii de răspunsuri: pe de o parte, **copiii cu CES sunt cei care au un certificat de expertiză și orientare școlară eliberat de instituțiile abilitate**; pe de altă parte, **copiii cu CES sunt cei care au dificultăți de învățare**, cu sau fără certificatul care atestă oficial statutul de CES. Informațiile furnizate de actorii școlari care au fost investigați (profesori, consilieri școlari, profesori de sprijin, directori) arată că elevii cu SEN integrați în învățământul de masă sunt, în cele mai multe cazuri, copii cu diverse dificultăți: ADHD, dizabilități mintale ușoare, asociate sau nu cu dislexie, disgrafie, discalculie și, mai rar, deficiențe severe.

Includerea elevilor cu deficiențe severe în învățământul de masă depinde în mare măsură de existența la nivel local a unor forme speciale sau integrate de învățământ special. Dacă există astfel de forme de învățământ, acestea educă copii cu dizabilități severe. Dacă aceste forme nu există, atunci copiii sunt educați în învățământul obișnuit. În cele mai mici cazuri, elevul cu CES perturbă desfășurarea orelor de curs prin intervenții verbale sau de mișcare (intervenții care nu sunt generate de solicitarea profesorului), nu este atent la clasă și/sau nu se conformează cerințelor/solicitărilor profesorului. În cazurile moderate și severe, nu face față cerințelor școlare (nu reține informații, nu reușește să învețe literele și/sau cifrele, nu poate efectua calcule sau

citi texte etc.), are un comportament agresiv sau de evitare. (agresează fizic colegii sau își exprimă bucuria depășind distanțele sociale / modul considerat normal de exprimare a bucuriei în astfel de situații; nu intră în relații sociale cu colegii, refuză să comunice cu aceștia etc.) sau chiar au crize care necesită prezența și intervenția rapidă a personalului specializat.

Cum se realizează identificarea copiilor cu SEN și care sunt factorii implicați?

Instituția care se ocupă de identificarea copiilor cu CES și care, pe baza unei analize complexe, eliberează certificate de expertiză și orientare școlară este CJRAE / CMBRAE (Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională / Centrul de Resurse și Asistență Educațională București).

Familia are un rol foarte important, atât în procesul de identificare și diagnosticare a situației de SEN a copilului, cât și în etapele următoare, care vizează integrarea școlară și socială a acestuia. În primul rând, stabilirea gradului de handicap și/sau acordarea certificatului de orientare școlară și/sau profesională nu se poate face fără solicitarea și acordul familiei/tutorei/reprezentantului legal. De asemenea, integrarea elevului în procesul de asistență educațională propus de Comisia internă de evaluare continuă (CIEC) constituită la nivelul unității în care este înscris copilul/elevul se face, de asemenea, numai cu acordul familiei.

Cadrele didactice sunt cele care aduc în atenția părinților dificultățile de adaptare școlară pronunțată și de lungă durată pe care le observă la copiii lor. De cele mai multe ori, acolo unde există specialiști, cum ar fi consilierii școlari, cadrele didactice sunt ajutate de aceștia în procesul de identificare și evaluare inițială a elevilor cu CES (de fapt, cadrele didactice sunt cele care le furnizează informații despre acei elevi susceptibili de CES). În acest sens, specialiștii menționați mai sus aplică o serie de teste pentru a evalua abilitățile cognitive, psihologice ale elevilor cu dificultăți de învățare și pentru a permite stabilirea asistenței educaționale necesare. Astfel, acest proces este adesea perceput ca fiind dificil de realizat: multe etape, diverși actori și

diverse instituții. În cazul unora dintre copii, certificatul CES este folosit ca o "tehnică de supraviețuire" în învățământul de masă, deoarece aceștia primesc suficient sprijin din partea profesorilor, precum și ajutor material.

Astfel, atât studiile teoretice cât și practica școlară au arătat că cea mai potrivită abordare din perspectiva educației incluzive este grupul/clasa eterogenă care se caracterizează prin diversitate, din perspectiva diferențelor de dezvoltare, a stilului de învățare și a altor caracteristici ale copiilor. Astfel, ajungem să precizăm că un grup/clasă în care diversitatea este acceptată și se lucrează pentru a răspunde nevoilor educaționale ale fiecărui copil este un grup/clasă incluzivă. Una dintre caracteristicile sale este asigurarea unui mediu flexibil și deschis pentru fiecare copil și pentru întreaga clasă.

Caracteristicile unui grup/clasă incluzivă ca mediu de învățare prietenos:

	Grup / clasă incluzivă
Relațiile ÷	Prietenos și cald Educatoarea/învățătoarea este atentă la nevoile copiilor Însoțitorul copilului cu SEN îl prețuiește pe copil și îi ajută și pe ceilalți copii
Cine face parte din clasă	Educatorul/învățătorul, diferiți copii (cu o varietate de abilități și medii de dezvoltare), precum și alți profesioniști, cum ar fi profesorul de sprijin, consilierul școlar, logopedul.
Organizarea clasei de elevi	În unele activități, ei se așează pe podea, fac un cerc sau două, astfel încât copiii și educatorul/învățătorul să stea împreună, ca la o masă rotundă.
Materiale didactice	O varietate de materiale pentru toți copiii, cum ar fi tăieturi de ziar pentru matematică, postere și păpuși pentru activități de comunicare.
Resurse	Educatorul/învățătorul planifică în fiecare zi utilizarea unor materiale diferite; îi implică pe copii să aducă materiale în grup/clasă pentru activități.
Evaluare	Evaluare autentică: fișe de observație, lucrări ale copiilor, cum ar fi portofolii.

Cu toate acestea, în practica școlară de includere a elevilor cu cerințe educaționale speciale, dificultățile apar adesea din cauza faptului că personalul care predă în școli este încă slab pregătit pentru această misiune deosebit de complexă, atât din cauza lipsei de experiență și de cunoștințe privind cerințele educaționale speciale, cât și din cauza lipsei de practică în ceea ce privește participarea la o astfel de muncă în echipă. De asemenea, profesorii de sprijin au rareori ocazia de a interacționa cu alți copii, astfel încât munca în echipă să stimuleze învățarea în echipă și dezvoltarea sentimentului de apartenență la copiii cu CES.

Poate că cea mai importantă constatare a procesului de școlarizare a copiilor cu CES în învățământul de masă este că, mai mult decât în cazul elevilor obișnuiți, aceștia au nevoie de o întreagă echipă de profesori și de personal de sprijin pentru a asigura un complex de servicii educaționale și non-educaționale. Instituțiile de învățământ de masă trebuie să conștientizeze și să pună în aplicare această lecție dacă doresc să creeze cu adevărat un mediu incluziv în care elevii cu CES să își poată atinge potențialul maxim. Astfel, este cert că procesul educațional se bazează pe cooperare, colaborare și legături între părțile implicate, iar în abordarea problemelor elevilor cu CES această necesitate devine mai puternică, constituind principiul de bază al demersului. Este vorba despre o rețea de **structuri implicate în incluziunea elevilor cu CES**:

a. La nivel instituțional, colaborarea dintre profesor-clasă-profesor-elev-părinți-specialiști este mai facilă, legăturile dintre părți având un cadru formal deja stabilit prin distribuirea rolurilor la nivelul instituției și a legăturilor școală-părinți. De asemenea, dezvoltarea unei structuri eficiente și personalizate (acolo unde este cazul), pentru fiecare copil/situație, este facilitată de legăturile informale dintre părți, precum și de posibilitățile de adaptare/ajustare a celor formale.

La nivelul instituțiilor de învățământ, există cabinete de asistență psihopedagogică coordonate de CJRAE / CMBRAE care devin adevărate "săli de resurse" (SR) în care lucrează consilierul școlar. Aceștia ajută la identificarea problemei, realizează evaluarea primară a copilului, sprijină părinții în obținerea certificatului de orientare școlară și profesională, îndrumă cadrele didactice în elaborarea PIP-urilor (plan de intervenție personalizat) și, nu în ultimul rând, consiliază elevul prin acordarea de suport emoțional. Aceste cabinete există doar în anumite instituții de învățământ, la

nivelul țării noastre rețeaua de cabinete școlare și interșcolare numără 50 de consilieri școlari care activează în peste 100 de școli.

O altă "cameră resursă" importantă în gestionarea cazurilor elevilor cu CES este biroul profesorului de sprijin care există doar în anumite instituții de învățământ, la nivel primar și gimnazial, în funcție de numărul de elevi cu certificate școlare și de carieră eliberate de CJRAE înscriși într-o unitate. Acesta are atribuții specifice de la elaborarea planului individualizat de servicii, realizarea adaptării curriculare în parteneriat cu cadrele didactice, participarea la activități împreună cu elevii în timpul orelor de curs și până la consilierea părinților. Totodată, realizează activități remediale personalizate pentru fiecare elev în parte, în funcție de specificul și gravitatea deficienței.

b. La nivelul cooperării școlii cu instituții externe, precum și al cooperării între instituții (din perspectiva profesorului și a școlii):

- CJRAE (Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională) și CJAPP (Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică) - pentru documentare, sprijin, asistență; consilieri școlari (psihologi, psihopedagogi, sociologi, pedagogi), asistenți sociali.
- CCD (Casa Corpului Didactic) - pentru documentarea formării, activităților, proiectelor.
- CSI (Inspectoratul Școlar Județean) - pentru sprijin, informare; inspectori școlari, profesori itineranți și de sprijin.
- ONG-uri (organizații neguvernamentale) - pentru documentare, informare, sprijin, asistență, finanțare de programe, proiecte.
- DGASPC (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului) - pentru documentare, sprijin, asistență în desfășurarea activității, consultanță.
- Centrul de logopedie - pentru documentare, sprijin, asistență.
- Școli speciale - pentru sprijin și asistență, însoțire a cadrelor didactice; o formare a cadrelor didactice.

Furnizori de servicii socio-educative

- *Rețeaua de cabinete școlare de asistență psihopedagogică (CSAP)* - identificare, consiliere, programe; consilieri școlari (psihologi, psihopedagogi, sociologi, pedagogi), asistenți sociali.
- *Rețeaua de logopezi* - pentru terapia tulburărilor de limbaj, sprijin; logoped.

- *Alte școli* - exemple de bune practici; pentru informații privind "antecedentele" elevilor (dosar psihopedagogic); foști profesori.
- *Cabinete medicale școlare* - identificare precoce, asistență; medici, asistente.
- *Autoritățile locale* (primării, consiliul județean) - pentru sprijin, asistență, finanțare de proiecte; asistenți sociali.
- *Comisia de orientare școlară și profesională*: pentru orientare școlară și profesională, fișa de evaluare psihopedagogică; Comisia pentru protecția copilului - pentru includerea în gradul de handicap
- *Parteneri sociali* (agenți economici, poliție, spitale etc.) - pentru servicii sociale specializate, practică, parteneriate, finanțare.

Prevederile specifice ale Legii Educației Naționale și ale altor acte normative stabilesc că școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă trebuie să se realizeze prin elaborarea unor **planuri de intervenție personalizate** și prin intervenția unui **profesor de sprijin / itinerant** cu experiență în acest domeniu. În cele mai multe cazuri, profesorul de sprijin este încadrat în unități de învățământ special, astfel încât să devină o punte de legătură între sistemul de învățământ special și învățământul de masă.

La nivelul clasei de elevi și al practicilor este esențial ca orice unitate de învățământ din sistemul de masă care școlarizează copii cu CES să se asigure că sunt îndeplinite următoarele condiții:

- fiecare cadru didactic primește sprijin din partea colegilor, dar și din partea personalului specializat din afara școlii; copiii cu CES, împreună cu colegii lor, sunt implicați în activități de învățare în grup, de învățare prin cooperare;
- elaborarea de reguli împreună cu toți elevii și aplicarea efectivă a acestora;
- obiective de învățare explicite, adaptarea conținuturilor, a sarcinilor de învățare și a strategiilor de evaluare, precum și gruparea eterogenă;
- elaborarea de planuri de intervenție personalizate, monitorizarea atentă a progresului și a rezultatelor elevilor cu CES.

Pe lângă practicile de la clasă, se poate observa că, prin abordarea incluzivă, școlile trebuie să facă mai bine decât o fac de obicei, introducând în același timp o serie de schimbări și chiar inovații în activitatea lor curentă și alocând resurse speciale (umane, materiale, timp) în acest sens.

Conform ORDIN nr. 5574 din 7 octombrie 2011 care cuprinde **Metodologia privind organizarea serviciilor de sprijin educațional** pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, serviciile de sprijin educațional se organizează și funcționează în conformitate cu principiile care guvernează învățământul preuniversitar.

În vederea îndeplinirii responsabilităților specifice în domeniul educației integrate, CJRAE / CMBRAE organizează următoarele **activități și servicii pentru toate nivelurile de învățământ (preșcolar, primar, gimnazial, liceal):**

- a) evaluează și îndrumă școlar și profesional, în colaborare cu specialiștii din unitățile școlare, toți copiii/elevii cu CES;
- b) eliberează certificatul de orientare școlară și profesională;
- c) identifică unitățile de învățământ de masă de pe raza județului/municipiului București care asigură cele mai bune condiții de dezvoltare psiho-individuală în funcție de tipul și gradul de deficiență;
- d) acordă consultanță de specialitate tuturor unităților de învățământ pentru îndeplinirea condițiilor optime de acordare a serviciilor de sprijin educațional;
- e) oferă consiliere de specialitate pentru părinți și elevi;
- f) organizează echipe multidisciplinare pentru depistarea tuturor copiilor/elevilor cu CES și pentru aplicarea planurilor de servicii individualizate;
- g) oferă servicii de orientare a formării continue prin parteneriate cu instituții competente;
- h) organizează întâlniri de lucru, simpozioane etc. în vederea diseminării exemplarelor de bune practici în domeniul educației incluzive;
- i) identifică, în colaborare cu specialiștii școlari, copiii/elevii cu dificultăți de învățare, de dezvoltare sau de adaptare școlară care se află la un moment dat în situație de eșec școlar sau în risc de abandon școlar și organizează echipe multidisciplinare care să le ofere servicii de educație remedială, consiliere psihopedagogică în funcție de nevoile pe termen lung sau scurt ale acestora.

Specificitatea serviciilor de sprijin educațional:

- Integrarea școlară a persoanelor cu CES se face în unități de învățământ de masă
- Pentru integrarea eficientă a persoanelor cu CES este necesară crearea unor servicii de sprijin specializat în asistență psihopedagogică în beneficiul

copiilor/elevilor/tinerilor integrați, precum și a unor servicii de consiliere pentru cadrele didactice din școala incluzivă, pentru ceilalți elevi, familie și comunitate.

- Serviciile specializate necesare integrării copiilor cu CES sunt asigurate de cadrele didactice itinerante și de sprijin, în colaborare cu toți factorii implicați

2.5.2.2. Practici actuale în învățământul românesc

În învățământul românesc, dar și la nivelul județului nostru, practicile privind incluziunea copiilor/elevilor cu CES sunt similare pentru toate nivelurile de școlarizare (preșcolar, primar, gimnazial, liceal). Singura diferență notabilă este legată de existența profesorilor de sprijin care lucrează diferit cu acești elevi doar la nivel primar și gimnazial; aceștia nu sunt standardizați în grădinițe și licee.

La nivelul județului Dâmbovița, numărul copiilor/elevilor cu certificate de orientare școlară este următorul: - copii/elevi cu certificate de orientare școlară:

- nivel preșcolar: 151 preșcolari

- nivelul învățământului primar și gimnazial (de la clasa pregătitoare până la clasa a VIII-a inclusiv): 867 elevi

- nivel liceal: 227 elevi

În același timp, posturile de profesori de sprijin sunt normate în una sau două unități școlare, la nivelul țării noastre existând 29 de posturi pentru aproximativ 40 de unități școlare.

Identificarea problemelor de dezvoltare / sociale ale copiilor se face de către părinte, învățător, consilier școlar sau alte persoane care se ocupă de ei, dar părintele este cel care face solicitarea pentru evaluarea complexă a copilului și obținerea certificatului de orientare școlară și profesională la CJRAE / CMBRAE.

Existența acestui certificat atrage după sine obligația părintelui de a informa școala despre problema copilului, dar și obligația cadrelor didactice din clasa/grupa în care este înscris preșcolarul/elevul de a adapta conținuturile și strategiile la handicapul copilului, astfel încât acesta să poată atinge obiectivele cel puțin la un nivel minim.

În acest sens, cadrele didactice realizează Planul de intervenție personalizat (PIP) (Anexa 1), în redactarea acestuia precizând datele de identificare ale copilului, precum și:

- diagnosticul / problemele cu care se confruntă copilul

- echipa de intervenție (se precizează cadrele didactice implicate, alți specialiști, membrii familiei)

- domeniul (domeniile) de intervenție
- scopul (comportamentul țintă / rezultatul așteptat)
- obiective specifice / competențe din adaptarea curriculară
- durata
- data elaborării PIP
- data revizuirii PIP.

După întocmirea acestor planuri, managerul de caz (care este de obicei educatorul, învățătorul, dirigintele clasei sau, în unele cazuri, consilierul școlar) elaborează planul individualizat de servicii, care este un document care sintetizează informațiile privind intervenția tuturor specialiștilor (cadre didactice, profesorul de sprijin, logopedul etc.) (anexa 2).

De asemenea, la finalul anului școlar, managerul de caz completează Raportul de monitorizare (**Anexa 3**) a intervenției, care arată în ce măsură au fost atinse obiectivele stabilite inițial.

La nivel practic, profesorul adaptează resursele și intervenția la specificul dizabilității copilului, astfel încât să se înregistreze progrese și revizuieste PIP ori de câte ori consideră necesar. La nivelul învățământului primar și secundar, intervenția profesorilor care predau la clasă este dublată de activitățile desfășurate de profesorul de sprijin care lucrează în mod diferit cu grupuri mici de elevi la disciplinele la care aceștia întâmpină dificultăți.

Un aspect important în acest sens este dat de faptul că un copil cu Certificat de Orientare Școlară și Profesională eliberat de CJRAE poate amâna, în baza acestuia, înscrierea la școală cu 2 ani, adică poate rămâne în învățământul preșcolar până la vârsta de 8 ani, ceea ce îi oferă posibilitatea de a recupera sau de a reduce diferențele față de copiii de aceeași vârstă.

2.5.3. Formarea cadrelor didactice din învățământul general în România

2.5.3.1. Formarea inițială a profesorilor din învățământul general. Pentru a deveni profesor autorizat în învățământul general din România, trebuie îndeplinite mai multe cerințe legale. Certificarea viitoarelor cadre didactice este asigurată de Guvern prin intermediul instituțiilor de învățământ superior care oferă o rută generală directă, valabilă pentru toate organismele abilitate din țară. Procesul de acreditare ca profesor este similar pentru toți viitorii practicieni din educație care au absolvit fie o specializare generală, fie una de

specialitate. Așadar, indiferent de pregătirea academică, principalii pași generali care trebuie urmați sunt următorii:

- finalizarea studiilor universitare de licență într-un domeniu relevant care să le permită candidaților să obțină o diplomă de licență.
- studenții universitari pot urma un modul de formare a cadrelor didactice/programul de studii de formare psihopedagogică (deschis doar studenților înscriși la discipline generale).
- viitorii educatori sunt obligați să promoveze un examen de predare în districtul școlar pentru care optează.

Ciclul de studii este structurat în trei ani de studii universitare de licență (sau patru ani pentru unele programe) care conduc la obținerea unei diplome de licență și încă doi ani care conduc la obținerea unei diplome de master. Deținerea unei diplome de masterat nu este o condiție prealabilă pentru a trece examenul național de predare. Cu toate acestea, în conformitate cu Ordinul Ministerului Educației nr. 361/16.05.2017, numai candidații cu diplomă de master au acces la posturi de profesor în licee după finalizarea cu succes a studiilor și obținerea a 60 de credite ECTS.

Pentru studenții înscriși la cursurile de educație generală, programul de formare inițială a cadrelor didactice, condus de universitate, este împărțit în două niveluri. Nivelul 1 se adresează studenților care își fac studiile universitare de licență și durează trei ani. Pe parcursul celor șase semestre, modulul acoperă elementele de bază ale disciplinelor legate de pedagogie, cum ar fi psihologia, metodică, didactică, managementul clasei și al comportamentului, învățarea asistată de calculator, metodologiile de predare, curriculum și proiectarea lecțiilor. Pe lângă abordarea teoretică, se organizează stagii de practică în grădinițe și școli primare. Stagiile școlare durează cel puțin 20 de ore și cuprind atât observații formale ale lecțiilor, cât și practică didactică. Finalizarea primului modul de formare se acordă printr-un interviu de promovare și un portofoliu care conține planuri de lecții, grile de observare a lecțiilor și feedback-ul scris al mentorului cu privire la practica de predare a studentului. Certificatul de predare de nivel 1 acordă studenților 30 de credite ECTS și le permite viitorilor educatori să predea elevilor de la grădiniță până la liceu (14 ani).

Nivelul 2 poate fi obținut prin absolvirea unei diplome postuniversitare în domeniul educației (masterat) și este structurat în doi ani de studiu care oferă 30 de credite ECTS. Studiile aprofundează cunoștințele studenților în materie de subiecte (management de proiect, politici educaționale, psihopedagogie, educație interculturală, dezvoltarea gândirii critice etc.) și include stagii de predare în școli secundare coordonate atât de mediul academic, cât și de profesori mentori din școli. Certificatul de absolvire se acordă în urma examenului final care constă în elaborarea și prezentarea unui portofoliu didactic. Finalizarea nivelului 2 le permite viitorilor practicieni în educație să predea, de asemenea, elevilor de liceu, universităților și claselor de adulți, pe lângă predarea în grădinițe și școli primare.

Ambele cursuri de nivel de formare a cadrelor didactice pot fi urmate și în afara studiilor de licență și de masterat de către absolvenții de universitate care se înscriu la cursuri de inițiere cu taxă de școlarizare cu normă întreagă susținute de universitate. Universitățile au libertatea de a organiza structura programului de formare, respectând în același timp metodologia-cadru a Ministerului Educației pentru organizarea programelor de formare psihopedagogică. Ținând cont de acest aspect, programele de studii pentru certificarea cadrelor didactice nu conțin module specifice privind educația incluzivă, sălile de resurse sau învățarea concepută universal. Potrivit coordonatorului de curs și a profesorului de curs, în cadrul orelor de curs se pot face mențiuni despre aceste subiecte, dar în această etapă nu se oferă o instruire obligatorie sau specială.

Cu toate acestea, programul de acreditare inițială a cadrelor didactice descris mai sus nu conferă neapărat absolvenților dreptul de a ocupa posturi didactice în sistemul de învățământ special, ci doar în învățământul general de masă. În prezent, cea mai simplă cale de calificare ca practician certificat în educație în sistemul de învățământ special (fie ca consilieri școlari, logopedici, asistenți/profesori de sprijin pentru învățare - așa numiți "profesori itineranți") este prin obținerea acreditării de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației. Ansamblul de cursuri oferite pe parcursul celor trei ani de studii universitare de licență stau la baza unor specializări precum Psihologie, Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Pedagogie, Psihopedagogie specială, Prevenire și intervenție timpurie, Diagnostic și intervenție pentru persoanele cu nevoi speciale.

Spre exemplificare, domeniul de studiu Psihopedagogie specială îi îndrumă pe studenți să dezvolte o înțelegere a unor discipline precum: Diagnosticarea comportamentală și remedierea tulburărilor de învățare, Logopedie, Psihopatologie și psihologie medicală, Educație specială, Psihodiagnoza persoanelor cu dizabilități, dar și Educație specială pentru surzi și hipoacuzici/deficienți de vedere și miopi sau Braille (curs opțional oferit de Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea din București). Este important de precizat că abia în această etapă viitorii profesori (și doar cei care studiază pentru obținerea unei diplome în domeniul educației speciale) sunt familiarizați cu noțiunea de "proiectare universală" și că cursul dedicat acestui concept nu este obligatoriu. La finalul programului de studiu, studenții ar trebui să fie capabili să efectueze evaluări psihologice și evaluări atât ale adulților, cât și ale copiilor, pentru a fi pe deplin pregătiți să intervină în vederea facilitării inserției în comunitate a copiilor, adolescenților și adulților cu nevoi speciale. La finalizarea programului, absolvenții pot lucra ca asistenți pedagogici, profesori de educație specială (așa-numitul "profesor de sprijin/itinerant") sau ca consultanți SEN fie în școli obișnuite, fie în diferite ONG-uri.

Într-un raport de politici din 2017 dedicat formării inițiale a viitorilor profesori de învățământ general din România, realizat de Centrul de Resurse Juridice și co-sponsorizat de Programul de Cooperare Elvețiano-Român, autorii atrag atenția asupra stării actualului program de formare inițială a cadrelor didactice, care eșuează considerabil în instruirea viitorilor educatori generaliști cu privire la elemente importante precum incluziunea, diversitatea și nediscriminarea. Studiul pune accentul pe faptul că, din cauza unei formări incomplete, cadrele didactice nu dispun de cunoștințele necesare pentru a face față cu succes multor aspecte care implică o clasă diversă. Potrivit autorilor studiului, absența unei culturi a incluziunii duce la abordarea necorespunzătoare a unor probleme precum hărțuirea și discriminarea. Cercetarea care a fost realizată în 13 instituții de învățământ superior din România identifică drept principal vinovat faptul că modulul de formare pre-serviciu al acestora este inadecvat. Foarte puține universități abordează aspecte precum incluziunea, drepturile omului și stereotipurile. În eventualitatea în care unele dintre aceste aspecte ar trebui abordate, acest lucru se întâmplă doar în cadrul unor cursuri opționale care pot fi sau nu alese de către studenți. De asemenea, a fost făcută o sugestie foarte bună, și anume că stagiile școlare conduse de universități în perioada

de formare ar trebui să îi expună pe viitorii practicieni din domeniul educației la o varietate de medii școlare (inclusiv la elevii romi și la elevii cu nevoi educaționale speciale și cu handicap).

Cu toate acestea, aceste probleme arzătoare care afectează formarea inițială a viitoarelor cadre didactice încep să fie abordate prin noul program de instruire aprobat, Masteratul Didactic. Amplu dezbătut încă din 2011, Masteratul în Didactică Specifică este un program pilot, aflat în prezent în primul an de implementare. Acesta este dezvoltat în acest moment de doar opt universități românești și răspunde nevoilor de formare a viitorului personal didactic, consolidând competențele și cunoștințele imperative pentru învățământul modern. Potrivit Metodologiei, schema de curs include teme de specialitate precum Educația incluzivă (a elevilor cu CES și a minorităților), Mediile educaționale virtuale, Etica și cercetarea educațională, Designul instrucțional și Teorii ale învățării. Alături de stagiile școlare coordonate de mentori, programul de studiu inovator își propune să doteze studenții postuniversitari cu expertiza profesională a secolului XXI.

2.5.3.2. Formarea continuă a cadrelor didactice din învățământul general

Viitorii masteranzi sunt, de asemenea, motivați să participe la programul de studiu prin oferirea unui stimulent financiar lunar substanțial pe durata celor doi ani de studiu. Fondurile sunt oferite prin intermediul unei scheme guvernamentale, proiectul POCU (Programul Operațional Capital Uman), care încurajează oamenii să se angajeze în câmpul muncii. Deși este încă extrem de devreme pentru a evalua impactul noului program de masterat asupra viitorilor profesori și a elevilor lor, sperăm că schema va reuși să îi împuternicească pe viitorii educatori pentru a deveni profesioniști remarcabili.

Formarea continuă a cadrelor didactice din învățământul general, denumită și dezvoltare profesională continuă (DPC), se referă la dorința personalului didactic de a se angaja în activități educaționale continue prin care își pot actualiza cunoștințele și pot dobândi noi competențe relevante pentru profesia lor. La nivel național, sistemul de DPC din România este reglementat de Ministerul Educației care stipulează cadrul de organizare și evaluare a cursurilor de formare a cadrelor didactice. Metodologia actuală (valabilă din 2011) autorizează ca furnizori de cursuri următoarele tipuri de instituții: inspectoratele școlare regionale, centrele regionale de

resurse pentru cadrele didactice, instituțiile de învățământ superior acreditate și centrele de învățământ la distanță.

Unele dintre principalele motive ale cadrelor didactice pentru a participa la cursuri de perfecționare profesională variază de la cerințe profesionale (evaluări de sfârșit de an, obligația de a dobândi 90 de credite profesionale ECTS la fiecare 5 ani) la progres în carieră (echipă de conducere, profesor diriginte), de la creștere profesională la stimulente financiare (premiu de recunoaștere a realizărilor care vine cu beneficii financiare).

Metodologia privind dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice din școli stipulează dreptul cadrelor didactice la dezvoltare profesională și recunoaște ca fiind acreditate următoarele programe:

- cursuri de dezvoltare profesională (seminarii în persoană, webinarii, abordări hibride)
- cursuri de pregătire pentru obținerea certificatelor de profesor de gradul II și I
- studii în vederea obținerii unei alte diplome universitare
- cursuri de reorientare profesională
- cursuri postuniversitare (cum ar fi studiile de masterat sau de doctorat)

Pe lângă cele de mai sus, dezvoltarea profesională continuă se poate realiza și prin întâlniri metodologice anuale/semestriale ale profesorilor, prin observații colegiale și feedback asupra practicii didactice, prin informarea cu privire la cele mai recente studii de cercetare în educație prin cărți, articole, participarea la conferințe și simpozioane locale/naționale/internaționale, oportunități de job shadowing și, bineînțeles, burse de dezvoltare profesională în România sau în străinătate. Cea mai populară formă de formare internațională este disponibilă prin programul ERASMUS, care permite profesorilor români să participe la cursuri de DPC, stagii de observare a locurilor de muncă și masterate în diferite țări europene, în timp ce fac schimb de bune practici și își dezvoltă expertiza didactică.

În România, perfecționarea personalului este oferită în principal prin intermediul Ministerului Educației, al Institutului de Științe ale Educației, al institutelor de învățământ superior acreditate, al inspectoratelor școlare regionale și al centrelor regionale de formare a cadrelor didactice, dar și prin intermediul organismelor profesionale responsabile cu strategiile alternative de educație și învățare și al altor furnizori de cursuri înregistrați care intermediază DPC internațional pentru

personalul didactic. Cursurile sunt evaluate de către participanți, de către furnizorii de cursuri, de către Ministerul Educației și de către organisme profesionale externe, cum ar fi ARACIS (Agenția pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior), care efectuează o evaluare externă și acordă eticheta de calitate. La nivel local, principalul furnizor de DPC pentru cadrele didactice este Centrul regional de formare a cadrelor didactice, care oferă un catalog de cursuri de formare la începutul fiecărui an școlar; cursurile sunt adaptate la nevoile de formare ale cadrelor didactice și sunt în conformitate cu politicile educaționale actuale.

În ultimii ani, conceptul de educație incluzivă a devenit un obiectiv important pe agenda Ministerului Educației, în efortul de a combate discriminarea în mediul educațional și de a se îngriji de asigurarea copiilor cu nevoi speciale. În județul Dâmbovița, unul dintre cursurile oferite pentru anul școlar 2020-2021 se numește Adaptare curriculară pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale și are o durată de 42 de ore de contact. Grupul țintă este reprezentat de cadrele didactice și personalul auxiliar din sistemul de învățământ preuniversitar. Scopul cursului este de a instrui cadrele didactice cu privire la predarea lecțiilor la clasele cu abilități mixte prin adaptarea conținutului lecțiilor la nevoile fiecărui elev.

Între 2018 și 2020, Centrul regional de formare a cadrelor didactice a implementat proiectul INO- PRO - INNOVation and PROgress for a Qualitative and Inclusive Education în județul Dâmbovița. Scopul proiectului a fost de a îmbunătăți competențele personalului didactic din sistemul de învățământ preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate, centrate pe școala incluzivă și adaptate nevoilor elevilor. În fiecare județ sunt oferite cursuri similare pentru a familiariza cadrele didactice din învățământul preuniversitar cu instrumente și strategii specifice necesare în activitatea instructiv-educativă desfășurată cu copiii cu dizabilități. Înscrierea la cursurile organizate de centrele de formare a cadrelor didactice implică, de obicei, o taxă de școlarizare plătită de cursanți.

Pe lângă programele și proiectele implementate prin intermediul Centrelor regionale de formare, cadrele didactice din învățământul preuniversitar au acces și la o serie de programe de masterat de specialitate axate fie pe disciplină, fie pe politici educaționale, fie pe educație specială. Ultimele au ca scop îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților cadrelor didactice legate de asigurarea nevoilor educaționale speciale ale elevilor. Temele variază de la logopedie la intervenții

psihologice, psihologie clinică și alte terapii educaționale și se adresează în principal profesioniștilor care lucrează deja în sectorul educației speciale.

Absolvirea unui program de masterat în educație specială sau urmarea unor cursuri de DPC pe această temă nu le conferă cursanților dreptul de a ocupa posturi didactice în școlile speciale (cu excepția cazului în care persoana respectivă este deja deținătoarea unei diplome de studii superioare în domeniu). De asemenea, având în vedere că finalizarea unui masterat este un proces de lungă durată care nu influențează în niciun fel remunerația educatorilor, decizia de a se angaja în studii postuniversitare provine, de obicei, din motive intrinseci.

2.6. TURCIA

2.6.1. Reglementări juridice în vigoare în Turcia

2.6.1.1. Reglementări legale privind educația incluzivă

Practici educaționale prin integrare; Se referă la educația oferită în clase de educație specială cu normă întreagă sau parțială alături de colegii lor prin furnizarea de servicii educaționale de sprijin persoanelor care au nevoie de educație specială pentru a se asigura că acestea interacționează cu alte persoane de toate tipurile și nivelurile și își ating obiectivele educaționale la cel mai înalt nivel (Regulamentul privind serviciile de educație specială 2018).

Datorită politicilor de educație specială, este esențial ca elevii cu nevoi speciale să primească educație în medii educaționale cât mai puțin restricționate. Mediul cel mai puțin restrictiv; sunt clasele din școlile în care frecventează elevii cu dezvoltare generală. Educația incluzivă: Se asigură că persoanele cu nevoi speciale se află în același mediu cu colegii lor și beneficiază de toate activitățile educaționale în mod egal și îi integrează educațional și social. Permite ca indivizii să fie susținuți prin programe de formare adaptate individului, ținând cont de caracteristicile și competențele sale de dezvoltare. (Regulamentul privind serviciile de educație specială 2018)

În țara noastră, au fost realizate o serie de reglementări legale pentru a facilita coexistența persoanelor cu nevoi speciale cu persoanele cu dezvoltare generală, pentru a beneficia de educație în concordanță cu caracteristicile lor de dezvoltare, socioculturale și individuale și cu nevoile lor, precum și pentru a crește calitatea și standardele de viață.

Publicată în **Constituția Turciei** din 1982,

"42. În conformitate cu articolul "

"II. Educația și dreptul și datoria la educație "

"Nimănui nu i se poate refuza dreptul la educație și formare profesională." și

"Statul ia măsuri pentru ca cei care au nevoie de educație specială să fie beneficii pentru societate datorită circumstanțelor lor ." Dreptul la educație al persoanelor cu nevoi speciale a fost asigurat pe întreg teritoriul țării.

Dacă ne uităm la reglementările legale actuale la nivel local; **Directoratul Educației Naționale din Antalya** are o structură stabilită în conformitate cu articolul 42 din Constituție și în cadrul Planului strategic al Direcției Educației Naționale din Antalya 2019-2023; spre politicile de educație ale statului ,

Scopul 5. Dezvoltarea fizică, spirituală și psihică a indivizilor va fi sprijinită prin creșterea eficienței serviciilor de educație specială și orientare.

Ținta 5.2. În educație se va adopta un model de abordare bazat pe justiție care să nu izoleze persoanele cu cerințe educaționale speciale de semenii lor și să consolideze cultura conviețuirii.

În conformitate cu pct;

1. Calitatea serviciilor pentru elevii cu cerințe educaționale speciale va fi crescută.

2. Vor fi îmbunătățite dotările fizice ale școlilor și instituțiilor, în special adecvate pentru utilizarea persoanelor cu nevoi educaționale speciale. Strategiile sale sunt incluse. Se urmărește creșterea calității serviciilor prin crearea unor condiții standard în toate aplicațiile din întreaga provincie Antalya.

Toate activitățile desfășurate de Direcția noastră pentru practicile de incluziune în școli se desfășoară în cadrul politicilor educaționale garantate de legi. Acestea:

- În domeniul de aplicare a **Legii fundamentale a educației naționale nr. 1739**, publicată în 1973 ; Sub titlul de egalitate de șanse și oportunități, "Articolul 8 - Se

iau măsuri speciale pentru creșterea copiilor care au nevoie de educație și protecție specială."

- **Decretul-lege nr. 573** , publicat în 1997 ; Sub titlul de integrare, articolul 12 - Educația persoanelor care au nevoie de educație specială se realizează împreună cu semenii lor, în conformitate cu planurile educaționale individuale elaborate prin utilizarea metodelor și tehnicilor adecvate în școlile și instituțiile de toate tipurile și nivelurile . Și articolul 24 - Școlile oficiale și private de învățământ preșcolar, primar și secundar și instituțiile de educație nonformală; Sunt obligate să ofere servicii de educație specială persoanelor care au nevoie de educație specială în mediul lor. Se iau măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele care au nevoie de educație specială primesc educație în școlile și instituțiile menționate.

- În conformitate cu **Legea nr. 5378 privind persoanele cu dizabilități**, care a intrat în vigoare în 2005 ; Educație și formare intitulată, "Articolul 15- Persoanele cu dizabilități nu pot fi împiedicate să beneficieze de educație din niciun motiv. Copiilor cu dizabilități, tinerilor și adulților li se oferă șanse egale de educație în medii integrate și cu persoanele fără dizabilități, ținând cont de circumstanțele și diferențele lor speciale.

- Dreptul de a beneficia de educație prin integrare a fost garantat prin articolul 24 din **Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități**, adoptată în cadrul Adunării Generale a Națiunilor Unite în 2006.

În plus, **Direcția Generală de Educație Specială a Ministerului Educației Naționale** a fost înființată în 1980, a fost transformată în Departamentul în 1982 și în Departamentul de Educație Specială și Orientare în 1983.

În 1992, ca urmare a necesității crescânde în domeniul educației speciale și al orientării pe întreg teritoriul țării, a fost înființată **Direcția Generală a Serviciilor de Consiliere și Orientare pentru Educație Specială**, pentru a realiza acest serviciu mai eficient și pe scară mai largă. În secțiunea 5 din **Regulamentul serviciilor de educație specială**, publicat la 31.05.2006 și ultima dată la 07.07.2018, Ministerul Educației Naționale, au fost stabilite drepturile elevilor, drepturile și obligațiile părinților, ale cadrelor didactice, directorilor și directorilor adjuncți și ale altor categorii de personal. Au fost stabilite standardele tuturor aplicațiilor pentru elevii incluzivi din instituțiile de învățământ preșcolar, primar și gimnazial.

Prin publicarea **Regulamentului Serviciilor de orientare și consiliere psihologică** la 04.08.2020, s-a asigurat toate drepturile persoanelor cu nevoi speciale și standardizarea practicilor ce urmează a fi desfășurate pe întreg teritoriul țării. A fost stabilită fișa postului consilierului școlar în cererile ce urmează a fi depuse pentru integrarea elevilor în învățământul de masă.

Prin ultima modificare operată la 26.07.2014, conform **Regulamentului cu privire la instituțiile de învățământ preșcolar și primar**, se stabilește vârsta de începere a școlarizării elevilor cu nevoi speciale în învățământul preșcolar, numărul clasei în care aceștia vor primi educație, acordându-se prioritate la înscrierea elevilor dezavantajați în cadrul educației incluzive, în funcție de caracteristicile de dezvoltare și de abilitățile de adaptare socială ale elevilor. S-a precizat că directorul școlii, cadrele didactice, psihologii și personalul trebuie să ia măsurile necesare pentru caracteristicile și nevoile de dezvoltare ale acestor elevi.

Conform **Regulamentului privind instituțiile de învățământ secundar** publicat la 07.09.2013, elevii incluzivi beneficiază de educație în același mediu cu colegii lor prin furnizarea de servicii de educație de sprijin, ținând cont de caracteristicile de dezvoltare ale acestora pe baza competențelor individuale și beneficiind de programele deschise în instituțiile de învățământ secundar pentru a răspunde nevoilor lor de învățare, precum și de elaborarea unui program educațional individualizat (PEI) de către unitatea de elaborare a programului educațional individualizat înființată în școală în conformitate cu prevederile Regulamentului privind serviciile de educație specială în conformitate cu prevederile Regulamentului privind serviciile de educație specială. sunt precizate drepturile acestora.

În plus, dreptul elevilor incluzivi de a beneficia de educație de sprijin determină principiile de implementare a educației și formării în școlile de educație specială și în centrele de educație specială și reabilitare deschise în temeiul Legii nr. 5580 privind **instituțiile de învățământ privat** și acoperirea de către guvern a cheltuielilor de educație.

Elevii cu nevoi speciale: În cadrul Centrului de consiliere și cercetare, aceștia sunt evaluați în funcție de caracteristicile și competențele lor de dezvoltare. Cu ajutorul rapoartelor întocmite, determinarea și urmărirea nevoilor de formare, coordonarea studiilor școlare și a celor din centrele de formare de sprijin sunt asigurate de aceste centre. Principiile de funcționare a acestor instituții sunt stabilite

în **Directiva Centrului de orientare și cercetare și în Regulamentul serviciilor de educație specială** publicat de Direcția generală a serviciilor de orientare și consiliere pentru învățământul special . Elevii cu nevoi speciale sunt plasați și monitorizați de către Consiliul Serviciilor de Educație Specială înființat în centrul raional și orășenesc al Direcției Generale a Educației Naționale. În plus, această comisie monitorizează elevul în conformitate cu Raportul Centrului de Cercetare în domeniul orientării, astfel încât elevii care nu pot frecventa școala din cauza problemelor de sănătate să poată primi educație la domiciliu, iar elevii care își continuă tratamentul în spital să primească educație în spital. O planificare actualizată și activă a practicilor se realizează cu ajutorul **Ghidului privind practicile educaționale prin integrare** publicat de minister .

Cel de-al nouălea plan de dezvoltare (2007-2013), publicat de Direcția Strategie și Buget, a inclus "prioritizarea metodei de integrare, făcând adecvate condițiile fizice ale școlilor existente". **Cel de-al zecelea Plan de dezvoltare (2014-2018)** a prevăzut măsuri pentru elevii cu nevoi speciale în toate instituțiile de învățământ. În concordanță cu politicile și obiectivele incluse în planurile și programele de dezvoltare, în Planul strategic al Ministerului Educației Naționale (2010-2014) a fost stabilit ca obiectiv creșterea calității serviciilor educaționale pentru elevii incluzivi. Obiectivul principal al Planului strategic al Ministerului Educației Naționale (2015-2019) are ca obiectiv principal "asigurarea accesului tuturor persoanelor la educație și formare în condiții echitabile". Până la sfârșitul perioadei de aplicare a planului, se urmărește creșterea ratelor de participare și de finalizare a studiilor la toate tipurile și nivelurile de educație și formare, în special pentru persoanele dezavantajate.

În cele din urmă, în cadrul celui de-al unsprezecelea **Plan de dezvoltare (2019-2023)** și al **Viziunii Ministerului Educației Naționale 2023** privind educația; Se urmărește consolidarea facilităților fizice și dezvoltarea de aplicații mobile pentru ca persoanele cu nevoi speciale să beneficieze de servicii educaționale. În plus, prin asigurarea accesului persoanelor defavorizate la educație incluzivă și calificată și la oportunități de învățare pe tot parcursul vieții în toate unitățile societății, gândirea, percepția și abilitățile lor de rezolvare a problemelor s-au dezvoltat, au caracteristici de antreprenariat și inovație cu un sentiment de încredere în sine și responsabilitate, interiorizând valorile democratice și cultura națională, deschise la împărtășire și

comunicare, Pentru a crește indivizi productivi și fericiți, cu sentimente artistice și estetice puternice, predispuși la utilizarea tehnologiei, a fost determinat ca obiectiv principal.

Când ne uităm la statisticile educaționale pentru anul 2019-2020; Numărul elevilor integrați este de 789, dintre care 489 sunt fete și 300 de elevi de sex masculin în perioada preșcolară, un total de 119 307, dintre care 76 492 sunt fete și 42815 sunt băieți, în școala primară, un total de 142 670, dintre care 89 719 sunt fete și 52 951 sunt băieți în școala gimnazială, iar 34 285 sunt fete în liceu. Există 55 534 de elevi, dintre care 249 sunt de sex masculin. 18 241 în întreaga țară. 194 296 de elevi din 881 de elevi beneficiază de învățământ de masă. (Statistici MEB 2019-2020)

2.6.1.2 Reglementări legale privind Camera de Resurse

Una dintre aplicațiile menite să asigure integrarea persoanelor cu nevoi speciale cu persoanele cu care vor comunica este sala de educație de sprijin. În Planul strategic al Ministerului Educației Naționale (2010-2014) a fost stabilită ca obiectiv creșterea numărului de săli de educație de sprijin, în concordanță cu politicile și țințele incluse în cel de-al **XI-lea Plan de dezvoltare (2019-2023)** și în programe. Standardele care trebuie respectate în planificarea și executarea serviciilor ce urmează a fi realizate în practică sunt specificate în **Regulamentul serviciilor de educație specială**, articolul 25 și în **Ghidul sălii de educație de sprijin**.

În Regulamentul Serviciilor de Educație Specială al Ministerului Educației Naționale, publicat în 2006, "educația prin integrare; Educația persoanelor care au nevoie de educație specială, prin furnizarea de servicii de educație de sprijin, împreună cu semenii lor care nu au dizabilități, în instituții oficiale și private; Sunt practici de educație specială bazate pe principiul continuării acestora în învățământul preșcolar, primar, gimnazial și în instituțiile de învățământ nonformal". În plus, articolul 28 al aceluiași regulament; "În școli și instituții se deschide o sală de educație de sprijin pentru a oferi sprijin educațional special pentru elevii care au nevoie de educație specială și elevii supradotați care își continuă educația în aceeași clasă cu colegii lor ...".

Conform Regulamentului serviciilor de educație specială publicat în 2018, este obligatorie deschiderea unei săli de educație de sprijin de către direcția școlară care are elevi integrați. Direcția școlii pregătește programul astfel încât să nu depășească 40% din timpul total de curs al elevului, planificarea programului de învățare care

urmează să fie angajat și stabilirea orelor de curs. Unitatea de elaborare a Planului de Educație Individualizat (PEI) al școlii va fi instruită de performanța apropiată de performanța elevilor cu un grup de elevi care urmează educația în grupuri cu maximum 3 persoane poate fi planificată. Centrul de orientare și cercetare oferă servicii de consultanță în timpul deschiderii și funcționării sălii de educație de sprijin.

Regulamentul privind instituțiile de învățământ preșcolar și primar Articolul 84: Integrarea/integrarea cu normă întreagă prin educație a elevilor cu talente speciale pentru învățământul preșcolar și primar în învățământul special acordarea de sprijin pentru susținerea sălii de instruire în direcția condițiilor fizice de deschidere a școlii, a materialelor și echipamentelor didactice. S-a afirmat că nevoile elevilor trebuie satisfăcute prin luarea în considerare a nevoilor și caracteristicilor elevilor.

Regulamentul instituțiilor de învățământ gimnazial articolul - 103: Formarea cu normă întreagă a aplicațiilor de integrare/integrare a elevilor în continuare cu elevi cu talente speciale în domeniile de care au nevoie pentru a susține serviciile educaționale din POZIȚIA școlii să se acorde prin intermediul sălii de formare a sprijinului deschis. Astfel, deschiderea unei săli de educație de sprijin pentru integrarea elevilor de la toate nivelurile de învățământ și desfășurarea studiilor au fost standardizate prin reglementări legale.

Dacă ne uităm la cele mai recente evoluții; În cadrul Viziunii Educației 2023 a Ministerului Educației Naționale, în anul 2019 a fost demarat studiul de transformare a sălilor de educație de sprijin deschise în școli la standarde noi, în cadrul eforturilor de îmbunătățire a mediului educațional al elevilor care au nevoie de educație specială. 79 de săli de educație de sprijin la standarde noi, care erau în 33 de provincii la începutul anului 2019, au ajuns la 81 la sfârșitul anului. Acesta a fost majorat la 200 în provincie și la 400 la începutul anului 2020. În Antalya, numărul de săli de sprijin a fost mărit la 10, în conformitate cu standardele de implementare pilot ale ministerului.

2.6.1.3 Reglementări legale privind UDL

Proiectarea universală este proiectarea produselor, a spațiului și a mediului care pot fi utilizate de toată lumea. Este un concept de proiectare care adoptă utilizarea

majorității societății pe cât posibil, fără a permite nicio discriminare. Elevii care au nevoie de educație specială în procesul de educație și formare trebuie, în general, să diferențieze și să diversifice metodele și tehnicile de predare, precum și să facă unele ajustări și aranjamente în ceea ce privește instrumentele și echipamentele utilizate. Prima dintre măsurile care trebuie luate pentru a asigura egalitatea de șanse în educație este necesitatea de a face adaptări și aranjamente care să faciliteze activitățile educaționale în mediile educaționale și în instrumentele și echipamentele utilizate, pentru a se asigura că învățarea poate avea loc pentru toți elevii.

Dacă ne uităm la reglementările legale din țara noastră în ceea ce privește **proiectarea universală**; În cadrul celui de-al unsprezecelea **Plan de dezvoltare (2019-2023)** și a **Viziunii Educației 2023** a Ministerului Educației Naționale; Se urmărește consolidarea facilităților fizice și dezvoltarea de aplicații mobile pentru ca persoanele cu nevoi speciale să beneficieze de serviciile educaționale.

Deși acoperă curriculumul (programa școlară) și aplicațiile pentru procesul de educație și formare, impactul acestei abordări s-a extins în țara noastră, de la designul produselor la arhitectură, design urban, de la sisteme simple care asigură controlul mediului la Tehnologii informaționale complexe.

La nivel local, în cadrul **Planului strategic al Direcției Educației Naționale din Antalya 2019-2023**; față de politicile educaționale ale statului, Strategiile 5.2.1. Calitatea serviciilor pentru elevii cu cerințe educaționale speciale va fi crescută. 5.2.2 Vor fi îmbunătățite facilitățile fizice ale școlilor și instituțiilor, în special cele adecvate pentru utilizarea persoanelor care au nevoie de educație specială. Obiectivele acestora au fost selectate. Numărul școlilor dotate cu lifturi / ascensoare, rampe și toalete adecvate pentru utilizarea persoanelor cu dizabilități pentru acest obiectiv a fost de 450 în 2019 și a ajuns la 500 în 2020. Se urmărește să se ajungă la 750 de școli în 2021.

În cadrul reglementărilor privind clădirile publicate de Institutul turc de standardizare (TSE) în 1991, acesta a stabilit standarde pentru ușurința de utilizare și creșterea calității vieții în ceea ce privește podelele interioare și materialele de echipare utilizate în clădiri care urmează să fie utilizate de persoanele cu nevoi speciale (Institutul turc de standardizare 9111). În plus, în spațiile comune și în aer liber, a impus obligativitatea utilizării vehiculelor dezvoltate cu modelul de accesibilitate și

de proiectare universală în utilizarea vehiculelor de transport stradal, rutier și public (Institutul turc de standarde 12576-12460).

2.6.2. Practicile curente în Turcia

2.6.2.1. Practicile curente pentru învățământul preșcolar

Practicile în domeniul preșcolar pentru indivizii cu nevoi speciale din țara noastră, pentru a facilita coexistența lor cu indivizii dezvoltați normal, este esențial să se organizeze prin programe educaționale care iau în considerare caracteristicile perioadei de dezvoltare, diferențele și nevoile individuale.

În Centrul pentru Consiliere și Cercetare elevii cu nevoi speciale sunt evaluați în funcție de dezvoltarea caracteristicilor și competențele lor. După ce rapoartele sunt pregătite urmează determinarea nevoilor de pregătire, după care sunt planuite activitățile de formare educațională și de sprijin la care elevii vor lua parte. Plasamentul școlar și supravegherea sunt realizate de către Consiliul pentru Servicii de Educație Specială.

Conform Regulamentului Instituțiilor de Învățământ Preșcolar și Primar, vârsta la care elevii cu nevoi speciale încep educația preșcolară, numărul clasei în care vor primi educația, având prioritate înrolarea elevilor dezavantajați, ca obiectiv al educației incluzive, oferirea flexibilității în ceea ce privește orele de prezență se realizează în funcție de caracteristicile de dezvoltare și abilitățile sociale de adaptare ale elevilor. Este obligatoriu să se evalueze directorul școlii, profesorii, psihologii și personalul responsabil de măsurile necesare pentru caracteristicile de dezvoltare și nevoile acestor elevi.

Regulamentul Serviciilor de Educație Specială este luat în considerare în implementarea pregătirilor pentru educație. Conform regulamentului, educația preșcolară este obligatorie pentru copiii care au peste 36 de luni. Luând în considerare caracteristicile individuale și competențele copiilor, perioada educației preșcolare poate fi prelungită cu un an. Este esențial ca acești elevi să beneficieze de educația incluzivă în aceeași clasă cu cei de vârsta lor. Cu toate acestea, în școlile speciale și în clasele pentru elevii care au dificultăți de adaptare există clase de adaptare formate din 5 elevi însoțiți de un educator și un profesor de educație

specială. Dacă elevii termină programul de orientare aceștia pot continua educația incluzivă în aceeași clasă cu cei de vârsta lor.

În plus, cu toate că nu este o cerință pentru educație, înaintea celor 36 de luni, Centrul pentru Consiliere și Cercetare și Consiliul pentru Servicii de Educație Specială planifică programe de educația timpurie și îndrumare familială a căror implementare este continuată de către experți. Astfel, elevii și familiile lor sunt sprijinite cu intervenții și educație timpurie. Prin Raportul Centrului de Sprijin și Cercetare, care este planificat în funcție de nevoile elevilor, până la 12 ore de formare gratuită pentru reabilitare este realizată de lecții individuale și în grup, incluzând 8 ore individuale + 4 ore pe lună cu sprijinul statului.

Pentru elevii cu nevoi speciale, este obligatoriu să se aplice de către școală Planul de Educație Personalizat (PEP) conform caracteristicilor și nevoilor lor. Echipele PEP, formate în școli și de către directorul școlii urmăresc acest program. În timpul orelor, punerea în practică se realizează conform obiectivelor din acest program. La cererea familiei, se asigură beneficierea elevului de camera pentru sprijin educațional.

În perioada preșcolară, care poate fi descrisă ca o perioadă critică, foarte importante sunt dezvoltarea abilităților de adaptare școlară, socială, abilitățile cognitive, psihomotorii, lingvistice și dezvoltarea independenței elevilor cu nevoi speciale, precum și a celor cu dezvoltare normală. În pregătirea pentru educația primară este esențială inteligența în termeni de dezvoltare vizuală, auditorie, kinestezică și naturală. În planificarea realizată, simțul încrederii în sine este sprijinit prin începerea educației în domeniile în care elevul are succes. Dezvoltarea individuală este luată în calcul în evaluarea performanței și succesului elevului.

Astfel scopul este sprijinirea indivizilor cu nevoi speciale la cel mai înalt nivel, luându-se în considerare practicile educației incluzive de la o vârstă fragedă.

Dacă se analizează aplicațiile locale, Directoratul Educației Naționale din Antalya a identificat strategiile necesare pentru educarea elevilor cu nevoi speciale. În cadrul Documentului Viziune 2023 al Ministerului Educației Naționale, procentul celor care au primit educație preșcolară până la vârsta de 5 ani se urmărește a fi de 100%. Au loc studii pentru promovarea și dezvoltarea educației preșcolare, precum și creșterea calității în educația timpurie. Copilăria timpurie influențată de comunitate este diversificată și promovată. Se realizează practicile educației de bază care urmăresc dezvoltarea cognitivă, emoțională și fizică a elevilor, și unde pot dobândi gândirea

științifică, atitudinile și valorile, fiind incluse și practicile inovative care vor crește calitatea educației incluzive. (Planul Strategic al Directoratului Educației Naționale din Antalya 2019 - 2023).

Procentul profesorilor din domeniul preșcolar din provincia Antalya care au participat la cursuri de formare pentru asigurarea adaptării elevilor care au nevoie de educație specială a fost identificat la 20% în 2019 și 30% în 2020. De asemenea, în timpul cercetării, procentul elevilor din primul an care sunt la școala primară și care au primit cel puțin un an de educație preșcolară a fost de 80% în 2019 și 85% în 2020. Numărul elevilor care provin din medii cu condiții nefavorabile și care au primit sprijin educațional în copilăria timpurie a fost de 150 în 2019 și 200 în 2020. 1003 elevi cu nevoi speciale beneficiază de practicile educației incluzive în perioada preșcolară în toată Antalya (Planul Strategic al Directoratului Educației Naționale din Antalya 2019 - 2023).

1.629.720 de elevi beneficiază de educație preșcolară în țara noastră. Conform Planului Strategic al Ministerului Educației Naționale (2015 - 2019) se urmărește ca procentul copiilor cu vârsta între 4 - 5 ani care sunt școlarizați să fie de 70% și 92% pentru elevii din primul an de educație primară care au primit cel puțin un an de educație preșcolară.

2.6.2.2. Practicile curente în învățământul primar

Pentru a facilita coexistența dintre indivizii cu nevoi speciale din educația primară cu cei din dezvoltarea generală este esențial să se organizeze programe care să țină cont de caracteristicile proprii de dezvoltare, diferențele individuale și nevoile lor.

În Centrul pentru Consiliere și Cercetare elevii cu nevoi speciale sunt evaluați conform caracteristicilor de dezvoltare și a competențelor. După ce au fost pregătite rapoartele, urmează identificarea nevoilor de formare și planificarea activităților de învățare și de sprijin la care elevii vor participa. Consiliul pentru Servicii de Educație Specială se ocupă de plasamentul școlar și supraveghere.

Conform Regulamentului Instituțiilor de Învățământ Preșcolar și Primar se ține cont de dimensiunea clasei de elevi cu nevoi speciale în școala primară, având prioritate la înscriere elevii dezavantajați, acesta fiind un scop al educației incluzive, pregătirea planului de educație personalizat (PEP) pentru elevi, ținându-se cont de caracteristicile de dezvoltare și abilitățile de adaptare socială, precum și evaluarea succesului academic al acestui program. Dacă un părinte al unui elev cu cerințe

educaționale speciale solicită acest lucru, repetarea clasei se poate face o singură dată. Formarea echipei pentru elaborare Planului de Educație Personalizat (PEP), realizată sub conducerea directorului școlii, planifică lecțiile și orele de care elevul va beneficia în camera pentru sprijin educațional, selectează profesorul clasei, consilierul școlar, și pregătirea programului astfel încât să nu se depășească 40% din totalul unei ore de curs, însărcinează profesorul clasei și hotărăște sosirea elevului.

Este obligatoriu ca directorul școlii, profesorul, consilierul și personalul școlii să ia măsurile necesare în funcție de caracteristicile de dezvoltare și nevoile acestor elevi. Conform regulamentului, directorul școlii distribuie elevii în mod egal în fiecare clasă în momentul înscrierii acestora. Este atent să fie maxim 2 elevi cu nevoi speciale într-o clasă.

Pentru problemele întâlnite în implementarea pregătirilor educaționale pentru elevii integrați se ia în considerare Regulamentul Serviciilor de Educație Specială. Scopul educației incluzive este ca elevii care au dificultăți de adaptare să primească educația în aceeași clasă cu semenii lor, prin programe simplificate, în medii structurate conform caracteristicilor proprii de dezvoltare și competențe. Elevii care prezintă progres academic și reușesc adaptarea socială prin intermediul acestor programe beneficiază de învățământul de masă.

Cu ajutorul Raportului de Sprijin în Formare al Centrului de Consiliere și Cercetare, care este planificat conform nevoilor elevului cu cerințe educaționale speciale, se acordă în fiecare an până la 12 ore gratuite de formare de abilitare sprijinite de lecții individuale și de grup.

În plus, Consiliul pentru Servicii de Educație Specială, stabilit în districtul și în centrul provinciei al Directoratului Educației Naționale, plănuiește lecțiile și orele pe care elevul le va primi în ceea ce privește educația în conformitate cu Raportul Centrului de Sprijin și Cercetare pentru elevii care nu pot merge la școală datorită problemelor de sănătate și care vor primi educație acasă, cât și pentru elevii care își continuă tratamentul în spital. Planificarea educațională și evaluarea succesului academic al acestor elevi sunt făcute conform Planului de Educație Personalizat (PEP). Directorul școlii este obligat să controleze aceste studii.

Dacă se analizează aplicațiile locale, Directoratul Educației Naționale din Antalya a identificat strategiile necesare pentru educarea elevilor cu nevoi speciale. În

Documentul Viziune 2023 al Ministerului Educației Naționale, un model de abordare bazat de corectitudine este adoptat în educația care nu izolează indivizii care au nevoi educaționale speciale de semenii lor, și întărește cultura conviețuirii.

În ceea ce privește numărul elevilor care beneficiază de practicile învățământului de masă în provincia Antalya, un total de 1649 de elevi au fost identificați, incluzând 162 în clasa întâi, 362 în clasa a doua, 656 în clasa a treia și 439 în clasa a patra. În țara noastră, 76492 de elevi din 119307 de școli primare beneficiază de învățământul de masă. (Statisticile Ministerului Educației Naționale 2019 - 2020)

2.6.2.3. Practicile curente în învățământul gimnazial

Indivizii care au nevoie de educație specială în școlile gimnaziale din țara noastră, se referă la indivizii care sunt diferiți în mod semnificativ de către semenii lor în funcție de caracteristicile lor personale de dezvoltare și competențele educaționale.

Se aplică Planul de educație personalizat (PEP) care este pregătit pentru scopuri bine definite în conformitate cu caracteristicile de dezvoltare, nevoile de formare și performanțele indivizilor cu nevoi educaționale speciale și include serviciile de sprijin educațional care sunt oferite acestor indivizi.

Principiul de bază este să orienteze indivizii cu nevoi speciale către cele mai apropiate medii educaționale începând cu procesul de diagnosticare, și să ofere servicii pentru o educație specială de calitate cu procese educaționale pregătite ținându-se cont de nevoile individuale și de mediile educaționale unde sunt orientați. În ceea ce privește indivizii cu nevoi educaționale speciale și mediile educaționale minim restricționate, conform rezultatelor evaluării și diagnosticării educaționale realizate de Consiliul pentru Evaluarea Educației Speciale (07/07/2018 - 30471 Regulamentul Serviciilor de Educație Specială Partea a doua Partea întâi Articolul 7 (1)), aceștia beneficiază de educație în aceleași medii cu semenii lor, în principal prin practicile învățământului de masă / integrare.

De asemenea, elevii care au dificultăți în adaptarea la mediile educaționale unde sunt semenii lor pot beneficia de educație în clasele pentru educația specială existente în școlile gimnaziale. Elevii care au dificultăți urmărind programul școlar primesc educația în școlile pentru educație specială și instituțiile care sunt deschise pentru toate tipurile și nivelele în funcție de nivelul lor de performanță și de nevoi. Pentru elevii care nu pot participa la școală datorită problemelor de sănătate, serviciile de educație pentru școlile gimnaziale sunt oferite acasă și în spital.

Scopul educației prin învățământul de masă este acela de a ajuta indivizii care nu au dizabilități și oamenii cu dizabilități să dezvolte comportamente pozitive care pot fi obținute prin interacțiunea cu ceilalți.

În școli și instituții, indivizii care vor primi educație prin învățământul de masă sunt împărțiți în mod egal, cu un maxim de doi indivizi într-o clasă. În funcție de tipul de dizabilitate, performanțele educaționale și nevoile lor, elevii continuă educația prin învățământul de masă. Măsurile necesare sunt adoptate și aranjamentele sunt realizate prin folosirea instrumentelor și echipamentelor de măsurare și evaluare, materialele educaționale, metodele și tehnicile de predare. (Regulamentul Serviciilor de Educație Specială, Articolul 24).

Amenajările privind mediul fizic, social și psihologic sunt făcute în funcție de dizabilitatea elevului în școlile și instituțiile unde practicile educaționale sunt derulate în învățământul de masă.

De asemenea, este esențial pentru elevi să beneficieze de educația incluzivă în școlile gimnaziale și de sprijin în camerele pentru sprijin educațional. Educația individuală este oferită în aceste camere, luându-se în considerare performanțele educaționale ale elevilor. În conformitate cu planificarea educației de sprijin din unitatea de dezvoltare din PEP, poate fi planificată în timpul orelor de școală sau în afara acestora, dacă este nevoie, în weekend-uri. Dacă elevul va fi educat în timpul programului școlar conținutul este predat în timpul orei de curs care este planificată unde va primi educație suplimentară. (07/07 / 2018 - 30417 Regulamentul Serviciilor de Educație Specială Capitolul doi Capitolul cinci Articolul 25 (1)).

Un total de 1464 elevi, 411 în clasa a cincea, 387 în clasa a șasea, 347 în clasa a șaptea și 319 în clasa a opta din toată provincia Antalyei beneficiază de practicile educației incluzive.

Dacă analizăm datele elevilor din învățământul de masă care studiază în școlile gimnaziale din țara noastră, în anul școlar 2019 - 2020, 15361 elevi din 24549 de școli beneficiază de educație în învățământul de masă. (Statisticile MEB 2019 - 2020).

2.6.2.4. Practicile curente în învățământul liceal

Serviciile privind educația specială și de sprijin sunt oferite în țara noastră de Directoratul General pentru Educație Specială și Servicii de Sprijin, care este una

dintre cele 19 unități de servicii ale Ministerului conform Decretului Prezidențial Nr. 1. al Organizației Prezidențiale. Studiile se bazează pe Legea Constituțională Nr. 5378, Legea privind Protecția Copilului, Decretul Legii Nr. 573 privind Educația Specială, Regulamentul Serviciilor de Educație Specială, Regulamentul Instituțiilor de Învățământ Secundar, Regulamentul Serviciilor de Sprijin, Regulamentul Educației Deschise, Regulamentul Școlilor Secundare pentru Educație Deschisă, Regulamentul Instituțiilor de Învățământul pe tot parcursul vieții, Regulamentul Liceelor Vocaționale pentru Educație Deschisă.

Educația specială, în conformitate cu scopul general și principiile de bază ale Educației Naționale din Turcia, se referă la educarea indivizilor cu nevoi educaționale speciale. Bazat pe scopul general și principiile de bază ale Educației Naționale din Turcia se urmărește oferirea accesului indivizilor cu nevoi educaționale speciale la utilizarea propriilor capacități la cel mai înalt nivel în conformitate cu nevoile lor educaționale, competențele, interesele și abilitățile, și pregătirea acestora pentru o educație superioară, o viață profesională și socială.

Principiul de bază este orientarea indivizilor cu nevoi educaționale speciale către cele mai potrivite medii educaționale începând cu procesul de diagnoză, și care să le ofere servicii de calitate privind educația specială cu procese educaționale pregătite, ținându-se cont de nevoile individuale și mediile educaționale în care au fost orientați.

Indivizii cu nevoi educaționale speciale și mediile educaționale minim restricționate se stabilesc în conformitate cu rezultatele evaluării și diagnosticării realizate de Consiliul pentru Evaluarea Educației Speciale (07/07/2018 - 30471 Regulamentul Serviciilor de Educație Specială Partea a doua Partea întâi Articolul 7 (1)). Aceștia primesc educația în aceleași medii cu cei de aceeași vârstă, în principal prin practicile învățământului de masă / integrare.

De asemenea, elevii cu nevoi educaționale speciale continuă educația în liceele unde educația vocațională este de bază, și în clase pentru educație specială.

Serviciile de educația acasă și în spitale sunt, de asemenea, oferite la nivel liceal pentru elevii care nu își pot continua educația datorită problemelor de sănătate în ceea ce privește indivizii cu nevoi speciale care se află la vârsta educației obligatorii.

Bazate pe programe care urmăresc elevii, Planul de Educație Personalizat (PEP) este pregătit în conformitate cu performanța educațională și nevoile proprii.

În școli și instituții, elevii cu nevoi speciale care primesc educație prin învățământul de masă sunt distribuiți în mod egal, cu un maxim de doi indivizi într-o clasă. Se ține cont de tipul dizabilității, performanța educațională și nevoile elevilor care își continuă educația prin învățământul de masă. Sunt adoptate măsurile necesare și aranjamentele sunt făcute cu instrumente și echipamente de măsurare și evaluare, materiale educaționale, metode și tehnici de predare. (Regulamentul Serviciilor pentru Educație Specială, Articolul 24).

Prin deschiderea centrelor (școlilor) de zi pentru educația vocațională specială de către Minister se oferă posibilitatea elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare, elevii cu formă ușoară de autism și elevii cu dizabilități vizuale care au terminat școala gimnazială și care nu pot participa la programele educației secundare generale, vocaționale sau tehnice, de a continua educația obligatorie de patru ani la un nivel de educație liceal. Școlile vocaționale pentru educație specială oferă educație vocațională în 18 domenii profesionale și 27 de ramuri pentru elevii cu nevoi educaționale speciale.

Sunt deschise instituții pentru educarea indivizilor cu talente speciale pentru a asigura că elevii de liceu care au talente speciale sunt conștienți de talentele proprii și își folosesc capacitățile la cel mai înalt nivel, Ministerul deschizând Centrele de zi pentru Știință și Artă. Educația individuală este esențială în aceste instituții. Activitățile educaționale în instituții sunt planuite și desfășurate astfel încât să sprijine programele din instituțiile de educație formală unde elevii participă. Elevii dobândesc abilitățile de gândire către viitor, să facă predicții și să le discute, să reflecte asupra studiilor proprii.

Serviciile de Educație Specială există și în alte instituții, Centre de sprijin și cercetare. Prin desfășurarea serviciilor de evaluare, diagnosticare, monitorizare și sprijin în domeniul educațional pentru indivizii cu nevoi educaționale speciale este recomandat cel mai puțin restrictiv mediu educațional pentru individ, oferirea serviciilor de sprijin, îndrumare și consiliere psihologică atât pentru indivizi, cât și pentru familia sa. Publice și private, instituțiile de învățământ preșcolar, primar și studii medii, cât și instituțiile pentru educație non-formală, sunt obligate să ofere servicii de educație specială indivizilor cu nevoi educaționale speciale. În aceste școli și instituții, aranjamentele necesare sunt făcute luându-se măsuri pentru educația specială cu scopul de a crește eficiența educației și a serviciilor de formare oferite

indivizilor cu nevoi educaționale speciale. Cooperarea este făcută între directoratele educației naționale, RAM și școlile pentru educația specială pentru ca toate tipurile de servicii educaționale speciale să fie oferite acestor indivizi.

Din nou analizându-se situația la nivel liceal, școlile pentru educație specială și centrale pentru educație specială și reabilitare sunt deschise prin Legea Nr. 5580 privind Instituțiile de Educația Privată. Indivizii cu nevoi educaționale speciale își pot folosi dreptul pentru educație generală și vocațională în funcție de interesele, dorințele, competențele și abilitățile proprii.

Scopul este ca aceștia să fie educați ca indivizi productivi care își realizează rolurile în societate, stabilesc relații bune cu ceilalți, lucrează prin cooperare și se adaptează la mediul înconjurător. Cu programele pregătite pentru abordarea centrată pe elev scopul este îmbunătățirea abilităților academice funcționale, să devină încrezători în sine și să își maximizeze abilitățile de adaptarea socială.

Prin folosirea programelor de formare adaptate și metodele speciale, personalul, instrumentele și echipamentele în conformitate cu interesele, nevoile, abilitățile și competențele proprii, aceștia sunt pregătiți pentru o educație superioară și pentru o viață în domeniul profesional.

Pentru designul universal, pornind de la scopul accesului fizic în școli, pregătirile fizice sunt făcute în școli și instituții pornind de la Regulamentul pentru Monitorizarea și Supravegherea Accesibilității Nr. 28713 din 20 iulie 2013 pentru elevii cu nevoi educaționale speciale.

Un total de 1988 de elevi din toată Antalya, 399 în clasa a noua, 362 în clasa a zecea, 379 în clasa a unsprezecea și 848 în clasa a doisprezecea, beneficiază de practicile educației incluzive.

Dacă analizăm datele privind elevii integrați care învață în licee în țara noastră, în anul școlar 2019 - 2020, 34285 de elevi în 55534 școli beneficiază de învățământul de masă. (Statisticile MEB 2019 - 2020).

2.6.3. Formarea inițială a cadrelor didactice din învățământul general în Turcia

2.6.3.1. Formarea inițială a cadrelor didactice.

Examenele Instituțiilor de Educație Superioară (YKS) sunt susținute în Turcia după educația liceală. Cei care doresc să devină profesori trebuie să susțină acest examen pentru a obține un loc de muncă în domeniul educațional care include preferințele lor în funcție de rezultat. Formarea profesorilor este oferită în facultăți care pregătesc

profesorii timp de patru ani la nivel universitar. Aceste facultăți sunt considerate ca facilități educaționale sau facultăți pentru științe educaționale. În prezent există 5 Facultăți pentru Științe Educaționale și 90 de instituții de educație. Conform statisticilor din anul școlar 2019 - 2020, numărul candidaților pentru a fi profesori care s-au înscris la aceste facultăți cu note YKS este 44633 (<https://istatistik.yok.gov.tr/>).

În facultățile pentru învățământ, candidații sunt formați în departamentele de educație de bază, științe educaționale, artele frumoase, matematică și științe, educație specială, limba turcă și studii sociale, limbi străine.

Luând în considerare structura generală a programelor de formare, cursurile sunt distribuite sub titlul de cunoștințe profesionale, cultură generală și domeniul educațional. Curriculumul tuturor ramurilor include educația incluzivă, UDL și aplicații, resurse. Cursul de Educație Specială, care a fost la început introdus ca un curs obligatoriu în programul de predare la clasă în 2008, a fost introdus în anii următori ca un curs obligatoriu în toate ramurile, și, în final, prin schimbarea programelor făcute de Consiliul pentru Învățământ Superior (CHE) din 2018, numărul de cursuri a crescut

(<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>). Principalele dintre aceste cursuri selectate sunt: Educația Incluzivă, Predarea Individualizată și Adaptată, Tulburare de Deficit de Atenție și Hiperactivitate, Dezvoltarea Programelor în Educație, Dificultăți de Învățare, Educația Drepturilor Omului și Democrație, Cultură și Limbă, Limbajul Semnelor în limba turcă, Practicile Educației Alternative în Școlile Primare, Predarea Limbajului Incluziv, Copii în situații de risc și Educația lor, Evaluarea învățării în sala de clasă și Managementul Comportamentului Copilului.

Conținutul cursului despre Educație Specială și Incluziune, care este un curs obligatoriu în programul de formare a profesorilor, include următoarele subiecte: conceptele de bază privind educația specială, principiile și istoria dezvoltării educației speciale, regulamentele legale privind educația specială, diagnoza și evaluarea educației speciale, predarea individualizată, serviciile învățământului de masă și de sprijin în educația specială, participarea familiei și cooperarea cu familia, caracteristicile grupurilor cu dizabilități și abilități diferite, abordări educaționale și strategii de predare pentru diferite grupuri, strategii eficiente și managementul

comportamental în managementul clasei de elevi. Candidații pentru a fi profesori primesc 10 credite transferabile (ECTS) în al șaptelea semestru și 12 credite transferabile (ECTS) în al optulea semestru, adică un total de 22 de credite transferabile (ECTS). De asemenea, aceștia lucrează la clasă cu elevi cu nevoi speciale în timpul perioadei de practică.

Candidatul la postul de profesor poate absolvi după ce a obținut un total de 240 de credite transferabile (ECTS), incluzând 88 de credite transferabile (ECTS) din cursurile din domeniul de cunoștințe profesionale și 42 de credite transferabile (ECTS) din cursurile de cultură generală și 110 credite transferabile (ECTS) din domeniul educațional. Absolvenții pot lucra în instituții educaționale publice sau private în ramurile relevante.

2.6.3.2 Formarea continua a cadrelor didactice din învățământul general

În conformitate cu obiectivele Viziunii Educaționale 2023 a Ministerului Educației Naționale, Regulamentul 38 privind Instituțiile de Învățământ Preșcolar și Primar al Ministerului Educației Naționale, Regulamentul 52 al Instituțiilor de Învățământ pe tot parcursul vieții al Ministerului Educației Naționale, pentru creșterea calității în educație se ține cont de nevoile speciale ale administratorilor și profesorilor care lucrează în învățământul preșcolar, primar, secundar și pe tot parcursul vieții, care au scopul de a-și dezvolta cunoștințele și abilitățile din domeniu, pentru a dobândi noi abilități de rezolvare a problemelor întâlnite în educație și procesele de predare, de a dezvolta interacțiunile lor cu elevii, părinții și mediul în care indivizii participă la serviciile educației incluzive. Alături de serviciile de formare derulate sub coordonarea Ministerului, directoratele educației naționale din provincii și districte organizează activități de învățare profesionale pornind de la titluri și subiecte similare în funcție de nevoile locale prin observarea programelor trimise de către Directoratul General. Temele conținuturilor acestor formări pot fi sumarizate după cum urmează:

- Practicile educației speciale la toate nivelurile educaționale (clase de educație specială, educația acasă, camerele de sprijin educațional, învățământul de masă, autism etc.)
- Formarea pentru dezvoltarea abilităților profesionale a administratorilor școlari în contextul educației incluzive
- Dezvoltarea abilităților de îndrumare a preșcolarilor și a profesorilor de la clasă în educația incluzivă

- Gândirea designului pentru inovația în educație
- Educația incluzivă
- Programe de educație personalizată
- Măsuri adoptate pentru a reduce absenteismul școlar
- Formarea cooperării dintre școală și familie (Directoratul General pentru Învățământul pe tot parcursul vieții)

Dacă se analizează formările realizate de către Ministerul Educației Naționale privind educația incluzivă la noi în țară și numărul de profesori formați, atât educația față în față, cât și cea de la distanță, pe mai mulți ani:

- Servicii de formare implementate în 2011:
  - Seminar de Integrare Preșcolară 110 profesori din învățământul preșcolar
  - Curs de Educație a persoanelor cu Dizabilități Mentale 420 de profesori
  - Curs de Educație pentru Dizabilități Auditivă 100 de profesori
  - Seminar despre Identificarea Domeniilor Vocaționale în Educația Specială 211 administratori și profesori
  - Seminar despre Metodele Educației Speciale 266 de profesori
  - Seminar despre Programele de Pregătire a Educației Vocaționale pentru persoanele cu Dizabilități 335 profesori

De asemenea, ținând cont de scopul studiilor privind modelele designului universal, profesorii din Istanbul, Izmir, Kahramanmaraş, Ankara, Samsun, Zonguldak, Ağrı, Erzurum, Siirt și Gaziantep au fost educați în cadrul Seminarului despre Modelul Școlii Lipsite de Bariere.
- Servicii de formare implementate în 2012:
  - Educația persoanelor cu Dizabilități Mentale 120 de profesori
  - Seminar despre Metodele Predării Speciale 90 de profesori din învățământul special
  - Educația persoanelor cu Dizabilități Mentale 720 de profesori din învățământul special
  - Seminar despre Educația Incluzivă în domeniul Preșcolar 110 profesori
  - Curs despre Limbajul semnelor în limba turcă 81 de profesori cu deficiențe auditive
- Servicii de formare implementate în 2013:

Seminar despre Programele de Pregătire a Educației Vocaționale în Educația Specială 240 de administratori, profesori din învățământul special, consilieri

Seminar despre Abilitățile Mișcării Independente pentru persoanele cu Deficiențe Vizuale 90 de profesori din învățământul special

Seminar despre Practicile Educației Speciale în învățământul Preșcolar 120 de profesori din învățământul preșcolar

Curs despre Scrierea în Braille 80 de profesori din învățământul special

Seminar despre Educația Incluzivă în învățământul Preșcolar 90 de profesori din învățământul preșcolar

- Servicii de formare implementate în 2014:

Seminar despre Practicile de Integrare în Educația Specială corelat cu obiectivele Proiectului de Întărire a Educației Speciale 420 de profesori în 10 provincii pilot (Ankara, Istanbul, Izmir, Maraș, Ağrı, Siirt, Zonguldak, Erzurum, Samsun, Gaziantep)

Profesori din învățământul special pentru Cursul de Formare a Abilităților Motrice pentru persoanele cu Dizabilități Vizuale 81 de consilieri care lucrează în centrele de sprijin și cercetare

Seminar despre Programele de Pregătire a Educației Vocaționale pentru Educație Specială 81 de profesori

Cursul pentru Adaptarea Copiilor cu Nevoi Speciale la Procesul Educațional 225 de profesori din școli publice

Curs pentru Scrierea în Braille 90 de profesori din învățământul special

Curs pentru Educația persoanelor Handicapate Mental 2520 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2015:

Seminar despre Copilăria timpurie și perioada Școlarizării privind Serviciile Educației Speciale 180 de educatori

Curs despre Formarea profesorilor privind Practicile de Integrare 90 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2016:

Curs despre Practicile de Formare privind Dizabilitățile Specifice de Învățare 80 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Camerele pentru Educația de Sprijin a Talentelor Speciale 300 de profesori

Curs despre Scrierea în Braille 90 de profesori din învățământul special

Curs despre Formarea profesorilor Experți ca sprijin în domeniul Educației Speciale 9087 profesori

Curse despre Practicile Educației Speciale privind Educația Elevilor cu Autism 80 de profesori din învățământul special

Curs despre Practicile Educației Speciale în Educarea Elevilor cu Dizabilități Mentale 80 de profesori

Curs despre Educația Incluzivă în învățământul Preșcolar 240 de profesori din învățământul preșcolar

Curs despre Limbajul Semnelor în limba turcă 200 de profesori care lucrează în școli primare și gimnaziale pentru persoanele cu dizabilități auditive și în licee vocaționale

Curs despre Formarea profesorilor privind Informarea Practicilor Educației Speciale 395 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2017:

Curs despre Practicile de Formare privind Dificultățile de Învățare Speciale 352 profesori

Cursul despre Scrierea în Braille 80 de profesori din învățământul special

Curs despre Formarea profesorilor privind Camerele pentru Educația de Sprijin a Talentelor Speciale 100 de profesori

Curs despre Metodele și Tehnici de Schimbare a Comportamentului pentru Elevii cu Nevoi Educaționale Speciale 100 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Programele de Educație Familială pentru cei cu Talente Speciale 90 de consilieri

Curs despre Formarea profesorilor Experți ca Sprijin în domeniul Educației Speciale 4200 de profesori din învățământul preșcolar

Curs despre Predarea Matematicii prin scrierea Braille 80 de profesori de matematică

Curs despre Programele de Educație a Familiei pentru familiile Indivizilor cu Nevoi Educaționale Speciale (0-18 ani) 50 de profesori din învățământul special

Curs pentru Adaptarea Indivizilor cu Nevoi Educaționale Speciale la Procesele Educației Non-Formale 250 de administratori și profesori

Curs despre Metodele și Tehnicile Instrucționale (pentru Elevii cu Nevoi Educaționale Speciale) 100 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Educația persoanelor cu Talente Speciale 200 de profesori

Curs despre Metodele și Tehnicile de Schimbare a Comportamentului pentru Elevii cu Nevoi Educaționale Speciale 100 de profesori

Seminar despre Practicile Educației Vocaționale pentru Educația Specială 120 de profesori de atelier

Curs pentru Formarea profesorilor privind Informarea despre Practicile Educației Speciale 100 de consilieri

Curs despre Practicile Educației Speciale în Educarea Elevilor cu Dizabilități Mentale 262 de profesori

Curs despre Practicile Educației Speciale în Educarea Elevilor cu Autism 351 de profesori din învățământul special

Curs pentru Informarea despre Copii cu Talente Speciale 300 de profesori

Curs despre Dificultățile de limbaj și vorbire 259 de profesori

Curs al Ministerului Educației Naționale pentru profesori și elevi străini privind practicile educației incluzive 620 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2018:

Curs despre Formarea profesorilor Expert ca Sprijin în Educația Specială 600 profesori

Curs despre Scrierea în Braille 100 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Practicile Educației de Acasă și Spitale 120 profesori

Curs despre Practicile Educației Speciale în Educarea Elevilor cu Dificultăți de Limbaj și Vorbire 150 de profesori

Curs despre Predarea Matematicii în scrierea Braille 100 de profesori de matematică

Curs despre Practicile Educaționale privind Dificultățile Specifice de Învățare 120 de consilieri

Curs despre Formarea profesorilor privind Informarea despre Practicile Educației Speciale 100 de profesori din învățământul special

De asemenea, ținând cont de scopul studiilor privind modelul designului universal în învățământ, 2125 de profesori au fost instruiți în cadrul Cursului de formare privind Mediile de Învățare ale Educației Incluzive (Fizic și Psihosocial).

- Servicii de formare implementate în 2019:

Curs pentru Formarea profesorilor Experți ca Sprijin pentru Educația Specială 250 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Camerele de Sprijin Educațional pentru persoanele cu Talente Speciale 120 de consilieri

Curs pentru Formarea profesorilor privind Informarea despre Practicile Educației Speciale 100 de profesori din învățământul special

Curs despre Practicile Educației Speciale în Educarea Elevilor cu Autism 100 de profesori

Curs despre Dezvoltarea Abilităților Vocaționale pentru Administratori în Contextul Educației Incluzive 2450 de profesori

Curs despre Formarea profesorilor privind Testarea Dificultăților de Învățare 50 de consilieri

Curs despre Practicile Educației Speciale pentru Elevii cu Deficiențe Vizuale 90 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2020, au fost desfășurate la distanță datorită pandemiei:

Curs pentru Profesorii Specialiști care asigură sprijin în formare în domeniul Educației Speciale 3500 de educatori și profesori

Curs despre Educația la Distanță, Dezvoltarea Abilităților de Design și Management pentru Administratorii Școlilor în Contextul Educației Incluzive 350000 de profesori și administratori

Curs despre Metodele Intensive de Modificare a Comportamentului în Educația Specială 500 de profesori

Curs despre Dezvoltarea Abilităților de Design al Profesorilor în Procesul Educației la Distanță în Contextul Educației Incluzive 20000 de profesori

Curs pentru Formarea profesorilor care lucrează sau își doresc să lucreze cu Elevii cu Dizabilități din Spectrul Autist 90 de profesori

- Servicii de formare implementate în 2021:

Se urmărește formarea a 20000 de profesori și administratori prin Seminariile despre Limbajul Semnelor în limba turcă în Educația la Distanță. Planificarea este realizată de către Minister la cererea crescută din domeniu. Serviciile de formare sunt un sistem în care Ministerul Educației Naționale aplică, prin intermediul modulelor definite, pentru fiecare profesor la platforma electronică de informare, oferind formarea pe care aceștia o doresc și înregistrează documentele cursului, cum ar fi certificate. Prin formarea de care beneficiază profesorii în planificarea carierei aceștia câștigă prestigiu și puncte. De asemenea, aceste formări crează un efect multiplu prin îmbunătățirea abilităților profesionale, a competențelor și organizarea formării și pentru ceilalți profesori. Astfel, sustenabilitatea muncii crește, domeniul de aplicare a publicului țintă crește, și este accelerată producerea de soluții pentru problemele întâlnite. Pentru fiecare elev ale cărui nevoi speciale sunt ultimul obiectiv al satisfacerii nevoilor individuale, procentul modelelor designului universal în educație crește.

2. DESIGNUL PLANURILOR DE LECȚIE UDL

3.1. Principiile UDL

Principiile UDL își au originea în domeniul arhitectural în ceea ce privește designul produselor și al unui mediu accesibil și favorabil pentru fiecare persoană, incluzând pe cei cu dizabilități. Cheia pentru UDL este aceea că designul este universal (oricine are acces facil la el și permite oricui să învețe). UDL are puterea de a fi foarte flexibil în timpul proiectării. Este o abordare care urmărește să faciliteze învățarea pentru fiecare persoană prin prezentarea mai multor opțiuni, motivându-i să încerce metode de învățare diferite și oferind materiale în aceste moduri.

Construcția designului universal a fost dezvoltată pentru domeniul educațional folosind trei rețele cerebrale (Vezi Figura 1). Aceste rețele sunt rețeaua de recunoaștere, cea strategică și cea emoțională. Aceste rețele corespund întrebărilor „Ce?, Cum?, De ce?” în educație. Rețelele de recunoaștere din aria cerebrală permit indivizilor să recunoască sunetele, elementele tactile, lumina și mirosul și să le interpreteze. Acesta este modul prin care elevii clasifică lucrurile pe care aceștia le învață, văd, aud, ating, gustă și miros în timpul procesului de învățământ. Aceasta este zona din creier care ajută elevii să recunoască literele și numerele. Rețeaua strategică determină oamenii să gândească „Cum?” este învățarea. Cum un elev își planifică, își organizează gândurile proprii, și realizează sarcinile de lucru reprezintă lucruri de o importanță critică. Rețelele strategice sunt plasate în lobul frontal al creierului. Rezolvarea unei probleme matematice sau scrierea unui articol sunt o responsabilitate a rețelei strategice. Rețelele emoționale sunt plasate în partea centrală a creierului și caută răspunsuri la întrebarea „De ce?” în educație. Această parte a creierului ilustrează cum un elev este motivat folosind emoțiile sau, cu alte cuvinte, cum învață un elev. Această parte a creierului nu recunoaște tiparele, dar poate evalua ce este important și ce fel de activități ar trebui desfășurate.

Aceste trei rețele stau la baza celor trei principii fundamentale ale designului universal. Primul dintre aceste principii este **oferirea multiplelor mijloace de reprezentare**. Modalitățile și metodele prin care elevii percep și înțeleg cunoștințele predate pot diferi de la un elev la altul. De exemplu, elevii care se confruntă cu probleme vizuale sau auditive sau au dificultăți de învățare cum ar fi dislexia sau discalculia, sau elevii care au diferențe culturale sau de limbaj pot învăța cunoștințele prezentate în moduri diferite. Un elev care are un limbaj insuficient poate să cunoască răspunsul la întrebarea adresată, dar poate să nu înțeleagă întrebarea „De ce?” și să nu răspundă la întrebare. Alți elevi sunt capabili să înțeleagă cunoștințele predate prin metode vizuale sau auditive mai bine decât prin texte printate. Pe lângă acest lucru, învățarea devine, de asemenea, dificilă în situații când cunoștințele sunt prezentate în moduri care solicită un efort suplimentar sau necesită ajutor. Principiul designului universal afirmă clar necesitatea oferirii cunoștințelor pentru toți elevii în același mod pentru a reduce obstacolele în învățare:

- 1) Prezentarea cunoștințelor folosind diferite simțuri (de exemplu, metode vizuale, auditive sau tactile) și 2) Prezentarea cunoștințelor într-o astfel de manieră cât să fie ajustabile pentru utilizator/elev (de exemplu, textul poate să fie mărit, sunete al căror volum poate fi dat mai tare). Când mai multe materiale, metode sau tehnici pentru

diferite simțuri sunt utilizate, învățarea este transferată mai ușor și mai eficient deoarece elevul poate face mai multe conexiuni între conținuturile prezentate.

Al doilea principiu, care este **oferirea multiplelor mijloace de acțiune și exprimare**, se concentrează pe evidențierea accesului elevilor la exprimarea reacțiilor în diferite modalități. Unii elevi pot ușor să prezinte oral ceea ce ei cunosc în timp ce alții au probleme în exprimarea în scris. În acest caz, poate fi necesar să fie oferite elemente elevilor astfel încât aceștia să poată reflecta la ceea ce au învățat. Cadrele didactice ar trebui să permită elevilor să reacționeze pentru a-și arăta reacțiile și acest lucru ar trebui să fie adaptat în funcție de incapacitățile elevilor.

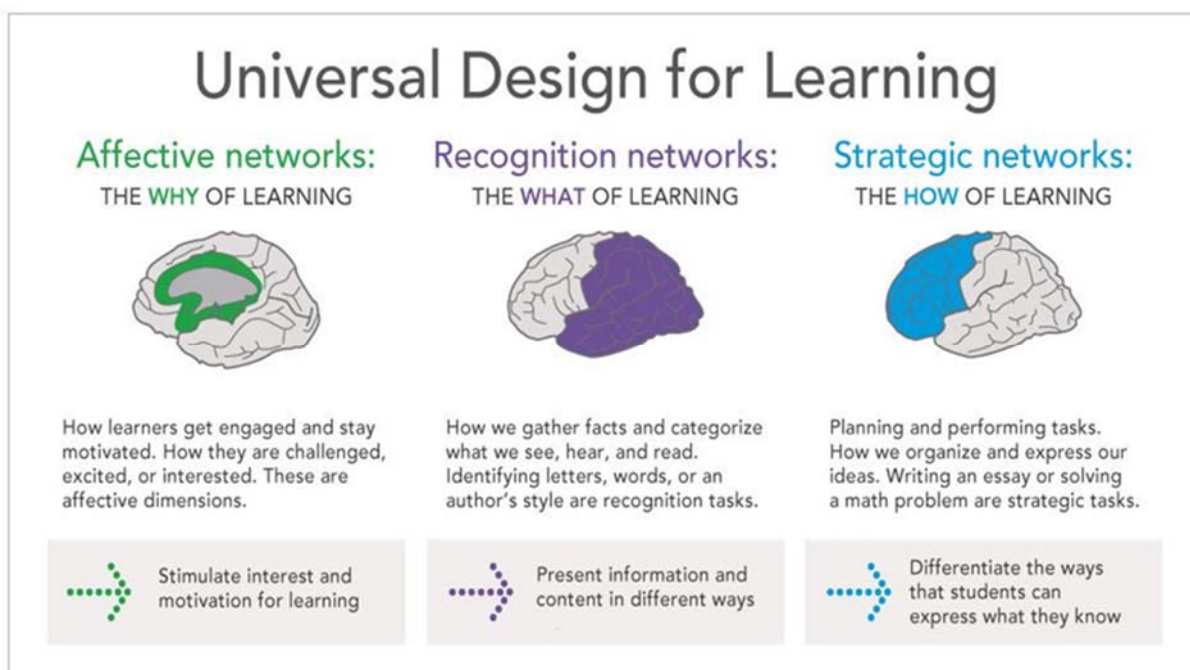

Figura 1. Rețelele cerebrale*

CAST (2018). *UDL and the learning brain*. Wakefield, MA: Author. Retrieved from <http://www.cast.org/products-services/resources/2018/udl-learning-brain-neuroscience>

Al treilea și ultimul principiu este **oferirea multiplelor mijloace de implicare**. Participarea activă a elevului în proces influențează învățarea. Când un elev nu este interesat de un subiect și eșuează în a participa activ, cunoștințele nu pot fi observate și procesate. Există diferiți factori care influențează implicarea cum ar fi cei cognitivi, culturali și individuali. Unii elevi sunt deschiși către schimbare și inovare, în timp ce alții sunt reținuți în fața schimbării și inovării. Unii elevi preferă să studieze pe cont propriu în timp ce alții preferă să lucreze în grup. În general, nu există întotdeauna o șansă pentru toți elevii să participe în mod corespunzător, din acest motiv este vital să se ofere multiple posibilități de alegere care să garantează participarea activă.

Programele privind designul educațional universal sunt centrate pe elev și elimină obstacolele oferind acces la educație pentru toți elevii. Acestea sunt flexibile și se adresează nevoilor elevilor oferind alternative în funcție de diferențele individuale. Cu aceste caracteristici, designul universal în educație oferă o oportunitate pentru dezvoltarea unui curriculum care să satisfacă nevoile individuale ale elevilor (Sardohan Yıldırım, 2021). Există patru componente ale designului curriculumului universal care sunt conectate. Acestea sunt obiective, metode, materiale și evaluare. Obiectivele unui elev sunt de obicei definite ca așteptările elevului privind învățarea și lucrurile pe care elevul are nevoie să le știe. Pentru majoritatea elevilor aceste obiective sunt compatibile cu standardele nivelului clasei. În cadrul designului universal, obiectivele sunt proiectate pentru nevoile individuale și obiectivele diferențiate ale elevilor. Acest lucru oferă posibilitatea profesorilor de a prezenta mai multe opțiuni și alternative elevilor prin designul universal. În timp ce curriculum tradițional se concentrează pe conținuturi și obiective privind performanța, curriculumul designului universal se concentrează pe dezvoltarea elevilor și urmărește așteptări cât mai înalte. Cadrele didactice care folosesc curriculumul designului universal schimbă sau adaptează metodele proprii în funcție de nevoile elevilor. Materialele care sunt folosite oferă modalități alternative incluzând posibilitatea de a alege conținutul care este potrivit pentru elevi și facilitează învățarea.

Ultimul pas, care este evaluarea, este procesul de colectare a informațiilor despre cât de mult cunoaște un elev prin folosirea metodelor și materialor variate. Scopul designului universal este asigurarea că evaluările sunt corecte și actualizate pentru a garanta că toți elevii au învățat ceea ce se așteaptă să cunoască. Acest lucru semnifică sporirea elementelor care crează procesul pentru concentrarea pe obiective și participarea activă a elevilor în proces. Evaluarea designului universal trebuie să reducă sau să elimine obstacolele din mediul și procesul de învățare. În acest mod profesorul poate avea o imagine clară de ansamblu a ceea ce elevul cunoaște.

Figura 2 oferă un rezumat al principiilor UDL menționate anterior.

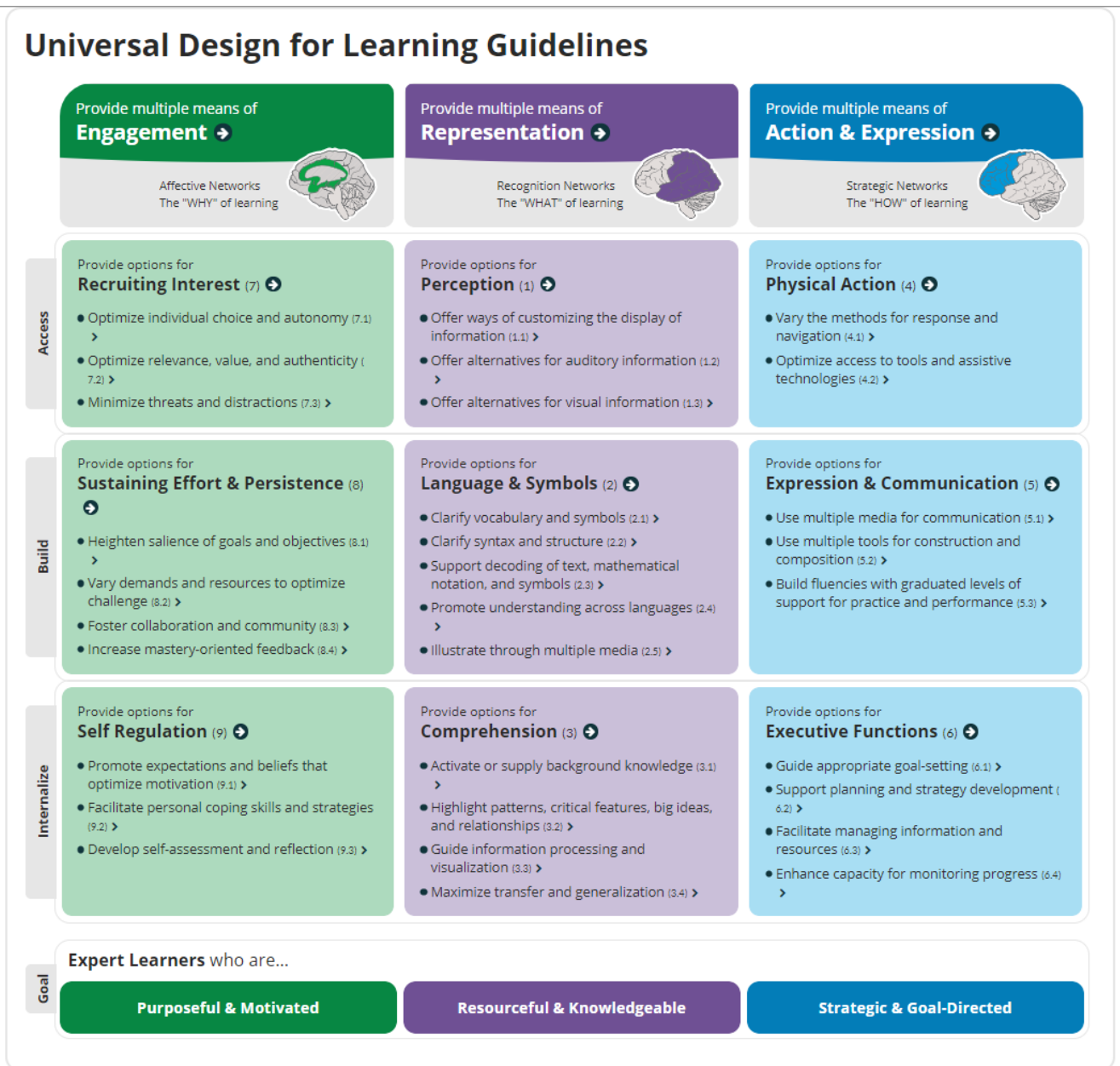

Figura 2. Instrucțiuni UDL *

*Sursa

https://udlguidelines.cast.org/?utm_medium=web&utm_campaign=none&utm_source=udlcenter&utm_content=site-banner

3.2. Formatul Planului de Lecție UDL

Lecție:	Subiect principal: <i>(Identificați domeniul specific de conținut și subiectul lecției. Spuneți cum se potrivește lecția într-o unitate mai mare de învățare.)</i>	Subtemă:
Data:		Durata/Orar:
Elev-țintă:	Clasa:	Tipul cerinței educaționale speciale:
Obiective PEP: <i>Obiectivele anuale pentru elevul cu cerințe educaționale speciale din PEP</i>		Obiective pe termen scurt:
Conținuturi:	Obiectivele lecției:	Abilități (din curriculum național)
Metode:		
Materiale: <i>(Enumerați toate materialele pe care le veți folosi pentru fiecare domeniu.)</i>		
Reprezentare	Acțiuni și exprimare	Implicare
<i>Prezentarea informațiilor și conținuturilor cursului în formate multiple astfel încât toți elevii să le poată accesa.</i>	<i>Acordarea elevilor a alternativelor pentru exprimarea sau demonstrarea cunoștințelor proprii.</i>	<i>Stimularea interesului elevilor și a motivației pentru a învăța prin modalități variate.</i>

<i>Exemple: Oferiți alternative pentru accesibilizarea informației (ex. vizuale și auditive)</i> <i>Oferiți sau activați cunoștințele de bază prin modalități multiple (ex. predarea anterioară a conceptelor sau folosirea organizatorului avansat.)</i>	<i>Exemple: Oferiți sau activați cunoștințele de bază prin modalități multiple (ex. predarea anterioară a conceptelor, folosirea organizatorului avansat.)</i> <i>Oferiți opțiuni pentru completarea sarcinilor de lucru folosind mijloace media diverse (ex. text, vorbit, film și muzică)</i>	<i>Exemple: Oferiți opțiuni care să crească relevanța și autenticitatea activităților de instruire (ex. folosirea banilor pentru a preda matematică și activități culturale semnificative)</i> <i>Oferiți opțiuni care să încurajeze colaborarea și comunicarea (ex. tutoratul între elevi)</i>									
Proceduri <i>(Descrieți prezentarea globală a lecției. Dacă elevii cu nevoi speciale sunt incluși în grup, încorporați obiectivele personalizate în procedurile generale și descrieți implicarea imediată și personalizată, corecția și procedurile de întărire.)</i>											
1. Formatul lecției <i>(Cum vor lua elevii parte la lecție? Care este așezarea în clasă?)</i> <i>Considerați: demonstrațiile, investigațiile de grup, jocuri, multimedia, prezentări etc.</i>											
2. Introducere: <i>(Cum veți atrage atenția elevilor?)</i> <table border="1" data-bbox="304 1018 2000 1315"> <thead> <tr> <th data-bbox="304 1018 976 1075">Proceduri</th> <th data-bbox="976 1018 1648 1075">Profesorul va . . .</th> <th data-bbox="1648 1018 2000 1075">Elevul va . . .</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="304 1075 976 1246"> Captarea atenției: <i>(Cum veți face tranziția de la activitatea anterioară la cea care urmează să se realizeze? Ce veți spune sau ce veți face la început pentru a capta atenția elevilor.)</i> </td> <td data-bbox="976 1075 1648 1246"></td> <td data-bbox="1648 1075 2000 1246"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="304 1246 976 1315"> Pregătirea apercptivă: <i>(Cum veți crea un interes al elevilor pentru lecție? Este nevoie de o evaluare</i> </td> <td data-bbox="976 1246 1648 1315"></td> <td data-bbox="1648 1246 2000 1315"></td> </tr> </tbody> </table>			Proceduri	Profesorul va . . .	Elevul va . . .	Captarea atenției: <i>(Cum veți face tranziția de la activitatea anterioară la cea care urmează să se realizeze? Ce veți spune sau ce veți face la început pentru a capta atenția elevilor.)</i>			Pregătirea apercptivă: <i>(Cum veți crea un interes al elevilor pentru lecție? Este nevoie de o evaluare</i>		
Proceduri	Profesorul va . . .	Elevul va . . .									
Captarea atenției: <i>(Cum veți face tranziția de la activitatea anterioară la cea care urmează să se realizeze? Ce veți spune sau ce veți face la început pentru a capta atenția elevilor.)</i>											
Pregătirea apercptivă: <i>(Cum veți crea un interes al elevilor pentru lecție? Este nevoie de o evaluare</i>											

<i>inițială? Este vorba de recapitulare sau informații noi.)</i>		

3. Prezentare:

Proceduri	Profesorul va . . .	Elevul va . . .
Intrare: (Cum veți transmite elevilor informația pe care trebuie să o învețe - metode/tehnici? Care este legătura dintre această lecție și cea anterioară?) Modelare: (Cum îi veți modele - explicație verbală cu exemple sau demonstrații vizuale? Cum îi veți încuraja pe elevi să-și activeze propria gândire?) Practică dirijată: (Cum vor exersa elevii abilitățile și cum veți interveni/ oferi ajutor? Ce fel de intervenții veți folosi? Ce feedback corectiv veți oferi?) Independent		

Practică: (Cum vor demonstra elevii capacitatea de a ilustra abilitățile în mod independent?)			
4. Încheiere: <i>Acest lucru se realizează la finalul lecției. Scopul încheierii este să ajute elevii să își organizeze singuri învățarea: elementul principal este clarificarea confuziilor.</i> <i>De asemenea, reprezintă un rezumat al lecției. Distribuieți teme, răspundeți la întrebări, introduceți ideile viitoarei lecții etc.</i>			
Evaluare: (Cum veți ști dacă obiectivele lecției au fost realizate? Faceți apel la obiectivele PEP? Cine va colecta datele? Atașați la acest plan fișele de evaluare și instrucțiunile.)			
Obiectivele generale ale lecției privind evaluarea comportamentelor funcționale			
Elevii <i>Elevii vor (demonstra următoarele comportamente academice care se apropie, întrunesc sau care depășesc așteptările.)</i>	Depășesc așteptările	Întrunesc așteptările	Se apropie de așteptări
Modificări/Adaptări: (Descrieți în detaliu ce modificări/ adaptări veți face pentru a sprijini învățarea? Tipuri de adaptare: intrare, ieșire, mărime, timp, dificultate, nivel de sprijin, gradul de participare, obiective modificare și curriculum înlocuit.)			
Comentarii:			

3.3. Exemplu de Plan de Lecție UDL

Lecție: BIOLOGIE	Subiect principal: Sistemul respirator	1. Subtemă: Funcțiile respiratorii
Data: 28/09/2021		Durata/Orar: 80' (2 lecții)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Elev-țintă:	Clasa:9/A	Tipul cerinței educaționale speciale: elev integrat (nivel mediu)
Obiective PEP: - <i>Dobândirea cunoștințelor faptice privind sistemul respirator</i> - <i>Cunoașterea modului de funcționare a plămânului</i>		Obiective pe termen scurt: Să cunoască a. funcțiile sistemului respirator b. funcționarea plămânilor
Conținuturi: Structura normală și funcțională a sistemului respirator	Obiectivele lecției: 1.Să identifice elementelor cheie ale sistemului respirator 2.Să descrie funcțiilor fiecărei părți a sistemului respirator 3.Să explice modului în care plămânii funcționează 4.Să descrie modul în care mișcarea diafragmei contribuie la intrarea și ieșirea aerului în plămâni.	Abilități (din curriculumul naționale) Elevii primesc informații reale despre sistemul respirator. Elevii învață despre funcționarea plămânilor.
Metode: Lectura, Învățarea prin cooperare, Hărți conceptuale, Discuții		
Materiale: <i>Manualele elevilor, imagini, modele, fructe și legume</i>		
Reprezentare	Acțiune și exprimare	Implicare
<i>Activități preliminare (3 minute)</i> <i>Elevii au adus fructe și legume sau caută ramuri de copac.</i>	<i>Identificați părțile sistemului respirator și evidențiați capilarele și alveolele prin Metoda Socrate pentru analiză și discuție.</i>	1. <i>Lectura</i> 2. <i>Întrebări-răspunsuri</i> 3. <i>Repetiție</i> 4. <i>Prezentare</i>

Proceduri		
1. Formatul lecției <i>Lecția se va desfășura în mod normal. Elevul PEP va avea instrucțiuni specifice în conformitate cu nevoile sale, iar profesorul va folosi instrucțiunile vizuale în timpul lecției.</i>		
2. Introducere: <i>Profesorul va oferi informații despre tema lecție într-un mod mai ușor de înțeles și va adresa întrebări mai ușoare despre lecție.</i>		
Proceduri	Profesorul va . . .	Elevul va . . .
Captarea atenției: Captarea atenției elevilor Veniți în clasă cu un model al unui plămân și atenția elevilor este atrasă.	Începe lecția prin captarea interesului elevilor privind lecția. Prin prezentarea unui model al unui plămân sunt adresate întrebările: Ce credeți că este?, Ce putem face cu el azi? etc.	Încerca să vorbească cu profesorul. Va răspunde la întrebările profesorului.
Pregătirea apercetivă: Prin prezentarea unui model al unui plămân, a frunzelor de salată aduse în clasă, sunt adresate întrebările: Ce credeți că este?, Ce putem face azi cu el? etc.	Vorbește despre subiectul lecției într-un mod ușor de înțeles înainte de noul subiect. Profesorul le spune elevilor că vor învăța o lecție despre structura plămânului, funcționarea sa și sistemul respirator.	Încearcă să înțeleagă subiectul. Elevii ascultă profesorul și încearcă să înțeleagă subiectul.
3. Prezentare:		
Proceduri	Profesorul va explica	Elevul va ști
	Funcțiile sistemului respirator. Structura și funcționare plămânului și sistemul respirator sunt prezentate.	<i>Funcția respirației</i> Elevii ascultă atent profesorul și răspund la întrebări.

	Profesorul prezintă modelul în mâna sa și vorbește despre importanța vitală și funcționarea plămânului în corpul nostru. Adresează elevilor o serie de întrebări. Modelare: Profesorul transmite informații detaliate despre subiectul lecției și explică modelul. Practică ghidată: Profesorul detaliază tema prin adresarea întrebărilor care îi vor face pe elevi să gândească. Practică: Profesorul împarte clasa în grupe și realizează o analiză Socrate. Adresează diferite întrebări.	De ce credeți că plămânii noștri sunt importanți? Întrebări de sprijin: a. Ce reprezintă fiecare parte a modelului în legătură cu sistemul respirator? b. Cum ați descrie calea oxigenului în sistemul respirator? Profesorul împarte clasa în grupe de câte cinci și le cere elevilor să prezinte structura și părțile plămânului explicând sistemul respirator folosind modelul sau frunzele de salată. Încurajează elevii să răspundă corect și le oferă feedback și corecții pentru răspunsurile incorecte sau incomplete.	Elevii trebuie să identifice diferitele părți ale sistemului respirator folosind diferite fructe. Elevii răspund la întrebările adresate.

Încheiere: La finalul lecției, profesorul repetă punctele importante ale lecției și face un rezumat despre ceea ce s-a realizat folosind câteva fraze.

Elevii primesc tema și li se cere să deseneze plămânii și sistemul respirator pe o foaie de hârtie. Li se cere să adauge informațiile învățate în timpul lecției în legătură cu subiectul predat.

Evaluare: *Lecția a fost realizată perfect. Elevii răspund la toate întrebările adresate de către profesor.*

Obiectivele generale ale lecției privind evaluarea comportamentelor funcționale

Elevii	Depășesc așteptările	Întrunesc așteptările	Se apropie de așteptări
<i>Elevii vor răspunde:</i> <i>Ce se poate întâmpla dacă o parte a sistemului respirator eșuează în îndeplinirea corectă a funcției sale?</i> <i>Ce se întâmplă cu mușchiul diafragmei atunci când inspirați și expirați?</i>	Dacă elevul înțelege structura și funcționarea plămânilor și a sistemului respirator și prezintă detalii care nu au fost menționate în timpul cursului, acesta depășește așteptările.	Dacă elevul înțelege structura, funcționarea și sistemul respirator al plămânilor, acesta întrunește așteptările.	Dacă elevul nu înțelege structura, funcționarea și cererea respiratorie a plămânilor, acesta se situează sub așteptări.

Modificări/Adaptări: *Elevii au anumite dificultăți în timpul învățării, dar lecțiile devin mai ușoare după prezentarea subiectului de câteva ori. Elevul a fost capabil să învețe scopul lecției și subiectul a fost atractiv pentru el.*

Adaptările pot fi făcute în timpul lecției, în ceea ce privește materialele, tema.

Comentarii:

Bibliografie

- CAST (2011). Universal design for learning guidelines version 2.0. Wakefield, MA.
- Courey, S. J., Tappe, P., Siker, J., & LePage, P. (2013). Improved Lesson Planning With Universal Design for Learning (UDL). *Teacher Education and Special Education*, 36(1), 7–27. <https://doi.org/10.1177/0888406412446178>
- Curry, C., Cohen, L., Lightbody, N. (2006). Universal design in science learning. *The Science Teacher*, 73(3), 32-37.
- Hall, T. E., Meyer, A., Rose, D. H. (2012). *Universal design for learning in the classroom: Practical applications*. Guilford Press.
- Howard, J. (2003). Universal Design for Learning: An Essential Concept for Teacher Education. *Journal of Computing in Teacher Education*, 19, 113-118
- Meyer, A., Rose, D.H., Gordon, D. (2014). *Universal design for learning: Theory and Practice*. CAST Professional Publishing.
- Unluol Unal, Karal, M. A. & Tan, S. (2020): Developing Accessible Lesson Plans with Universal Design for Learning (UDL), *International Journal of Disability, Development and Education*, DOI: 10.1080/1034912X.2020.1812539
- Sardohan Yıldırım, A.E. (2021). Okul öncesi dönemde özel gereksinimli bir öğrenci olmak, D. Sarıca ve Kış, A. (Edt.). *Eğitimde bütünleştirme: herkes için bir okul yaratmak*, Nobel Akademik Yayıncılık
- Spencer, S. A. (2011). “Universal Design for Learning: Assistance for Teachers in Today’s Inclusive Classroom.” *Interdisciplinary Journal of Teaching and Learning* 1 (1): 10–22.
- Spooner, F., J. N. Baker, A. A. Harris, L. Ahlgrim-Delzell, and D. Browder. (2007). “Effects of Training in Universal Design for Learning on Lesson Plan Development.” *Remedial and Special Education* 25 (2): 108–116.
- <https://eduscol.education.fr/1144/le-service-public-de-l-ecole-inclusive>
  - <https://www.education.gouv.fr/rentree-2019-une-annee-scolaire-sous-le-signe-de-la-reussite-12080>
  - <https://www.education.gouv.fr/ecole-inclusive-le-pial-qu-est-ce-que-c-est-1877>
  - <https://www.education.gouv.fr/la-formation-continue-pour-les-personnels-du-ministere-de-l-education-nationale-4514>

- <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid72393/se-former-aux-metiers-de-l-enseignement-de-l-education-et-de-la-formation.html>
- https://media.devenirenseignant.gouv.fr/file/Mediatheque/38/7/CADRE_GENERAL-Annexe_referentiel_formation_-_MEEF_post_CT_du_28032019_1152387.pdf
- <https://www.education.gouv.fr/bo/17/Hebdo27/MENE1722013C.htm>
- Order of the Minister of Education no. 4129 / 16.07.2018 for the approval of the Frame methodology for the organization of psycho-pedagogical training programs
- https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/ORDIN%203850-2017_0.pdf
- Methodology for the continuous professional development of school teachers
- https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Invatamant-Preuniversitar/2016/resurse%20umane/formarea%20continua/OM%205561_2011%20Metodologie%20privind%20formarea%20continua%20C4%83%20a%20personalului%20din%20C3%AE%20preuniv.pdf
- Methodology for implementing and organizing master degree programs
- Published in Monitorul Oficial no528 19 June 2020
- <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226904>
- https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/atlas/programmes/2014-2020/romania/2014ro05m9op001
- https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/continuing-professional-development-teachers-working-early-childhood-and-school-education-61_ro
- https://studyinromania.gov.ro/romanian_higher_education_system
- <http://www.educatiefaradiscriminare.ro/wp-content/uploads/2017/03/Policy-brief-formare-cadre-didactice-03.17.pdf>
- https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Invatamant-Superior/2016/studenti/OM_5745_2012%20Metodologie%20cadru_formare%20psihopedagogica.pdf
- <https://cjradb.ro/index.php/seosp-cosp/legislatie>